

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemam:

celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5-50
na mesec 1-90

Izjava vnan dan svojer izvzemni nedolje in pravniko.

Inserat velja: peterostopna peti vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravnistvu naj se pošilja naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vnosne naročnine se ne ozira.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6-50
na mesec 2-30

za Nemčijo:

celo leto K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 35—

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka. Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knaflcova ulica: št. 5 telefon št. 85

Madžarska komedija na Dunaju.

Dunaj, 23. septembra.

Kakor bojaželjni in zmage svetstvi junaki na vojsko, tako so včeraj prihajali madžarski opozicijonci na Dunaj. Tisočglava množica je pozdravljala bojevniške demokratske Ogrske, socijalni demokratje so nazdravljali milijardarju grofu Karolyiju, še zloglasni Geza Polony, ki je svoj čas kot justični minister mrevčaril in zatiral pravico, kakor je to le na Ogrskem mogoče, je bil dobro došel gost.

Kakor običajno, so se podali ogrski gospodje takoj k skupnemu obedu in množica je spoštljivo govorila o važni konferenci in dalekosežnih tajnih pripravah za današnji dan. Nekaj strašnega, nezasišnega se bo v ogrski delegaciji zgodilo, pred celo Evropo bodo neustrašeni opozicijonci razbili in raztepli nezakoniti zbor, na Dunaju bo triumfiral pravična stvar budimpeštanske opozicije.

V mrzličnem pričakovanju je šel Dunajčan spat. Skrbno oko policije pa je bilo. Že na vse zgodaj so marširali celi regimenti dunajskih stražnikov proti Bankgasse, kjer se nahajala ogrska delegacijska palača ter se poskrili na dvoriščih javnih poslopij bližnje okolice. Iz Budimpešte je bilo došlo pod poveljstvom znanega nadinspektorja Pawlika 100 na novo in prav reprezentativno oblečenih pandurjev, ki so zasedli delegacijsko poslopje, kakor kako trdnjavo, pripravljeno za braniti do zadnje kaplje krvi. Kakor videti, so se državno-pravne forme strogo varovale. Ogrska je za nas tuja država, njena uradna poslopja so torej eksteritorialna; avstrijska moč ne sme skozi ogrska vrata. Naša policija je tvorila takorekoč le oboroženo nevtralityeto ter cernjala madžarsko bojšče, da od tam ne prestopi nobena obeh sovražnih armad na naša tla.

Opoldne je bilo vse pripravljeno.

Velika dvojna vrata ogrske palače so trdno zaprta. Le žurnalistično oko si še lahko za hip ogleda (seveda v interesu javnosti) obsežne priprave. Na dvorišču kampirajo ogrski pandurji, sredi njih je štab svetovno-znanega Pawlika; in vsaki stopnjici stoji stražnik, mala delegacijska dvorana je obdana od orožja. Prazna je

še; le tu pa tam vstopi kakšen detektiv ter se orijentira o prostornih razmerah . . .

Dopoldne se je vršil med Lukacsem, designiranim prezidentom delegacije Langom in Pawlikom vojni posvet. Bilo je sklenjeno, da smejo opozicijonali poslanci v dvorano le kot poslušalci, torej na galerijo, in to tudi le oni, ki bodo imeli vstopnice. Vstopnic pa se da opoziciji le deset na razpolago. V hotelu »Bristol« zbrana opozicija — kakih 35 opozicijonalcev je prišlo na Dunaj — je nato sklenila, udreti nasiloma in poslanec Szerday je izjavil žurnalistom, da so opozicijonali odločeni k najsikrajnejšim sredstvom in da se naj minister Lukacs čuva, ker da ga hoče jutri pri prestolnem govoru pred samim cesarjem oklofutati . . .

V očigled tem napovedim je izgledala situacija naravno: strahovito, obupno.

Kmalu po tretji uri so pričeli dohajati delegatje in ministri, toda kdo jih bo gledal, ko primaršira vsak hip armada opozicije. Že je prišlo telefonično poročilo, da se bližajo opozicijonali poslanci korporativno. Dunajska policija izprazni ozko ulico. Grof Karolyi, aristokratske, pa vendar nekoliko vzhodne zunanosti, jih vodi. Za njim znane postave: dolgi Polony, širokopleči Barabas, grof Batthyany, Desy, Ivan Justh in drugi. Opozicijonali najdejo vrata zaprta in v trenutku začne divje kričanje. Posamezni bijejo po vratih, od znotraj se oglašajo osorni glasovi. Mirno in ljubeznjivo gleda »nevtralna« dunajska policija ta prizor. Argumenti, ki jih prednašajo opozicijonali, pa očividno učinkujejo. Čez par minut se Pawlik odloči, dovoliti poslancem vstop v poslopje. Toda kmalu se vrata zopet odpro in madžarski pandurji potisnejo večino opozicije zopet na ulice. Na dvorišču je bil namreč med tem ločil Pawlik one, ki so imeli vstopnice od ostalih. Le prvi smejo v dvorano, drugi morajo zopet ven.

Pri tem so se vršili, kakor pripovedujejo izključni prav razburljivi prizori, ker se opozicijonali niso hoteli udati Pavlikovim odredbam. Skoraj je prišlo do boja in že je dvignil pandur pest, da udari grofa Karolyja po glavi.

Zunaj na ulici je vse pričakovalo, da preidejo, izključeni poslanci v ofenzivo — toda zamanj. Povsem mirno se postavijo pred vrata ter čakajo na svoje tovariše. Pri tem

pride do jako veselega incidenta. Naenkrat se namreč pojavi šofer, ki glasno išče gospoda delegata, katerega je vozil v ogrsko palačo, ki pa je pozabil — na taksometer. Šofer kliče policijo na pomoč, trka in bije po vratih, zabavlja in kriči, da je veselj. Gospodje opozicijonali so takoj s pojasnili na razpolago: seveda je član vladne stranke, ki je ušel ubogemu šoferju! Prizor vzbuja mnogo pozornosti in splošni smeh. Med žurnalisti se zatrjuje, da je iskati režiserja te vesele medigre med opozicijonali, ki bi radi ad oculos demonstrirali, kake baže ljudje se nahajajo med Lukacsevimi in Tiszovimi zvestimi.

Komaj je ta prizor odigran, se že čuje iz notranjosti poslopja kričanje. Vrata se odpro in k delegacijski seji pripuščeni delegati so na cesti, pozdravljeni z eljen klici in odobravanjem.

Njih »boj« v delegaciji je bil kratak. Takoj po otvoritvi seje je vstal grof Karoly ter zavpil v dvorano: »Protestiramo proti delegaciji, ker je nezakonita in protustavna!« Njemu so se pridružili ostali na galeriji navzoči opozicijonali. Vladni poslanci odgovarjajo grofu Karolyju s smehom ter vpijejo: »Ven z njimi, vržite jih na ulico!«

Opozicija pokorno posluša. Dvigne se in zapusti dvorano ter je v par minutah zopet pri svojih dragih sobojevnikih na ulici.

Z veliko vljudnostjo jim napravi dunajska policija prostor in armada odkoraka med klici: »eljen Karolyi, eljen Kossuthi, doli z gaunerjem Tiszom in šuftom Lukacsem (gospodje govorijo in kličejo na ulici nemško, da imajo tudi Dunajčani kaj od tega); iz množice, ki se zbira okoli hrabre čete je slišati tudi klice »živela demokratična volilna pravica!«

In kakor vedno tako se tudi danes zberejo bojevniški k skupnemu okrepčanju ter posvetovanju o nadaljni taktiki . . .

Zakaj smo vso to komedijo tako obširno popisali? Predvsem zato, ker se bo po sklepu opozicije ponavljala sedaj vsak dan in hočemo torej čitatelju podati enkrat za vselej pripraven »šimelj«, v katerem bo treba spremeniti le datum. Drugič pa zato, ker je baš ta dunajski »boj« jako značilen, da se spozna pravi značaj te opozicije, ki nam je morada simpatična le radi tega, ker se postavlja proti elementom ala Lu-

kacs in Tisza, ne da bi imela (izvzemši seveda nekatere posameznike) kake moralnejše in poštenejše lastnosti, kakor vladna stranka. Ono mažarsko umetnost, ki razboba gore in bregove, da se more poroditi mala skromna miška je bilo mogoče danes v vseh podrobnostih študirati.

Treba pa pridjati temu poročilu nekatere politično važne pripombe, ki se nanašajo na značaj in ustavnost ogrske delegacije, na zadevo torej, ki je tudi z avstrijskega stališča pomembna.

Štajerska pisma.

(Doneski k glavnemu zboru Narodne stranke za Štajersko v Celju, dne 6. oktobra 1912.)

I.

Nasvet izvrševalnega odbora Narodne stranke za Štajersko, naj bi se v očigled glavnemu strankinemu zboru razpravljalo po časopisu o bodočem strankinem delu in taktiki, je našel, kakor se vidi iz uvodnikov celjskega »Narodnega lista«, jako mnogo odmeva. Člankarji se bačijo med drugim z vprašanjem, ali naj krene Narodna stranka na konservativnejša pota ali ne, ali se naj strankin program v gotovih točkah revidira ali ne. Takim vprašanjem je treba pripisovati načelno važnost, kajti za uspeh vsakega in tudi političnega dela je treba jasnih ciljev. Zato eno ali dve besedi o namenu in programu Narodne stranke!

Namen Narodne stranke je koncentracija narodnih delavcev, smotrena organizacija in razdelitev dela, pomirjenje in sprizajenje stanov in ublaženje razrednih nasprotstev. Marsikomu bo se zdel ta program času neprimeren. Ali kratek pogled na naš prežalosten zunanji in notranji položaj ga bode prepričal, da je bil ta program razglašen baš o pravem času, da, v zadnjem trenutku!

Program Narodne stranke je napreden, ali ne radikalno in za vsako ceno napreden, kakor bi bil morda program nemških ali francoskih radikalcev. Mi smo ustanovili stranko za Štajersko in za naše domače razmere, zato je strankin program napreden v smislu štajerskih Slovencev in nič več. Ustanovitelji in današnji voditelji Narodne stranke so si bili in si naj bodo jako dobro v svesti, da je naprednost jako relativna stvar. Kar je za velik, kulturno

in politično visoko razvit narod napredno, bi utegnilo biti v našem narodu nevarno, škodljivo in celo pogubno. Kar je napredno in prospešno za industrijalen narod, ne sodi za poljedelsko ljudstvo. Snovateji in voditelji Narodne stranke so se držali načela, da je za nas štajerske Slovence napredno vse, kar vspodbuja poedinca in celokupnost k večji pridnosti in vstrajnosti, kar množi njegovo izdatnost in uspešnost k delu, kar krepi njegovo voljo in odpor. Samo tedaj, ako bodemo duševno, telesno in sploh kulturno krepki, da, krepkejši ko naši sosede, se bodemo mogli na Spodnjem Štajerskem narodnostno vzdržati!

Vse to moramo imeti jasno in določno pred očmi, ko bodemo govorili na letošnjem glavnem zboru stranke o njeni bodoči taktiki in o njenem bodočem delovanju. Ako bi se stranka temu svojemu namenu in temu svojemu programu izneverila, si je vzela sama pravico do obstanka in pomagala bi z neprimernim radikalizmom v verskih vprašanjih povečati splošno zmedo in anarhijo, v katero so zapeljali klerikalci slovenski narod zato, da v njej tem lažje ribarijo za se in za politične cilje, ki nimajo ničesar opraviti z našim najvišjim idealom: zedinjenjem vseh slovenskih dežel v okvirju avstro-ogrške države in narodno neodvisnostjo na kulturnem, gospodarskem in upravnem polju. Zato se mi zdi mnenje onega člankarja v »Narodnem listu«, ki je pripotočal konservativnejšo politiko v smislu strankinega programa in strankinih načel, vsega upoštevanja vredno, četudi se ne da trditi, da bi se bila stranka v versko-političnem oziru od svojega prvotnega programa oddaljila. Pesem o »liberalizmu« doni marsikomu tako neprestano po ušesih, da končno sam veruje vanje. V razprave o bogoslovskih vprašanjih se ne bodemo tudi v bodoče spuščali niti na strankinih shodih, niti v strankinem časopisu; na tozadevne prenapete nazore posameznikov pa se ne kaže ozirati.

Ugovarja se nam, da ena in ista stranka ne more zastopati interesov vseh stanov hkratu in je torej človeč, ako je Narodna stranka razširila svoj program na vse stanovne. Res je sicer, da ima dandanes vsak stan svoje posebne koristi, ki stoje v nasprotju z interesi drugih stanov. Res pa je tudi, da imajo vsi stanovi prav velike skupne koristi in

LISTEK.

Sapho.

Slike iz pariškega življenja.

Francoski spisal Alphonse Daudet.

Prevel Oton Župančič.

(Dalje.)

In ne da bi prenehal, je nadaljeval Jean sušenje tega močvirja, od katerega je vstajal vroč in nezdrav sopar. Ko se je znočilo, je postavil svečo na mizo in je preletaval z očmi prav kratke lističe, z naglimi, nečitljivimi potezami, od okornih rok, ki so v navalu poželjenja ali jeze zadirale luknje v papir in ga trgale. Iz prvih časov razmerja s Caondalom dogovori za sestanke, supeje, izlete, potem razpori, ponižno botanje, jezni in bolesteri vzkliki, nizkote in žaljive psovke, med katere je udarila hipoma šegavost, šaljive besede, ihteči očitki, sploh vsa klaverna slabost velikega umetnika, ki se je razgalila pred ločitvijo in osamelostjo.

Ogenj je izpreminjal vse to, vzplapolaval v velikih rdečih plamenih ter zviljal in pepelil meso in kri in solze ženjalnega človeka; a kaj je bilo to mar Fani, vsi vdani mlademu ljubčku, ki ga je nadzorovala, čegar goreča vročica je je palila skozi obleko. Ravno kar je našel s peresom

risan portret z Gavarnijevim podpisom in s tem posvetilom: »Moji prijateljci Fani Legrandovi, deževnega dne v Dampierreu.« — Inteligentna, otožna glava z vdrtimi očmi, iz katerih je gledalo nekaj bridkega in razdejanega.

»Kdo je to?«

»André Dejoie . . . Sliko sem cenila radi podpisa . . .«

Dejal ji je: »Obdrži jo, prosto ti,« tako prisiljeno, s tako nesrečnim glasom, da je vzela risbo in jo zagnala v ogenj, dočim se je on zadovoljeval v pisateljevo korespondenco; dolga vrsta pretresljivih pisem, datiranih iz zimskih zdravilišč in kopališč, kamor je bil moral pesnik radi zdravlja; nesrečnik je bridko togoval nad svojo fizično in moralno bedo, si je ubijal glavo, da bi našel v nji daleč od Pariza vsaj kako idejo; in med prošnjami za zdravila in recepte, med denarnimi in stanovskimi skrbmi, med pošiljkami korektur in obnovljenih menjic, se je oglašal neprenehoma isti krič oboževanja in koprnenja po prelepem životu Saphinem, ki so mu ga zdravniki prepovedali.

Jean je zamrmral v svoji nedolžni jezi:

»Ampak kaj jim je bilo vsem skupaj, da so tako drveli za teboj? . . .«

To je bil njemu edini pomen teh obupnih pisem, izpričujočih duševni razdor ene tistih slovitihih oseb, ki jim mladi ljudje zavidajo in o katerih sa-

njarijo romantične ženske . . . Da, kaj jim je bilo vsem skupaj? In kakšne pišče jim je dala ona piti? . . . Trpel je krute muke človeka, ki mora gledati z zvezanimi rokami, kako sramote vprico njega žensko, ki jo ljubi, in vendar se ni mogel odločiti, da bi izpraznil z zaprtimi očmi na en mah vso skrinjico do dna.

Sedaj je prišel do graverja, ki je bil ubog in neznan, z edinim slovesom iz »Sodnega lista«, in ki je dobil svoje mesto v relikvariju edino po veliki ljubezni te ženske do njega. Onečasščujoča so bila ta pisma, datirana iz Mazasa, in bebasta in neokretna, sentimentalna kakor pisma vojakova svojih kmečkih ljubici. In vendar je bil skozi vse romantično besedičenje akcent iskrene strasti, spoštovanje pred žensko in ne samo pridnost, s katero se je ta zločinec ugodno razločeval od drugih; tako postavim, ko je prošil Fani, naj mu oprostí zločin, da jo je preveč ljubil, ali pa, ko je pisal iz pisarne justične palače, takoj po svoji obsodbi, kako ga veseli, ker ve, da je njegova ljubica oproščena. Nič ni tožil; poleg nje, in vsled njene ljubezni je preživel dve leti tako zadostne, tako globoke sreče, da mu bo spomin izpolnil vse dni življenja, kar mu jih še ostane, ter mu slajšal grozo njegove usode; in na koncu jo je naprosil, naj mu stori uslugo:

»Veš, da imam na kmetih otroka, ki mu je mati že davno umrla, živi pri stari sorodnici, v tako od-

sveta ločenem kotu, da ne izve nikoli, kaj se je zgodilo z menoj. Denar, kar mi ga je bilo ostalo, sem jim poslal, češ, da pojdem daleč, daleč, na popotovanje, in sedaj se zanašam nate, dobra moja Mini, da boš povprašala časih za malega revčka in mi sporočila, kako je z njim . . .«

In kakor za spričevalo za Fani no skrb in prizadevanje je sledilo pismo z zahvalo, in še eno, iz zadnjih časov, komaj šest mesecev nazaj: »O, kako si dobra, da si prišla . . . kako lepa si bila, kako si vsa dišala, jaz pa pred teboj v svojem kazenskem jopiču, da me je bilo tako hudo sram! . . .« in Jean se je razjarjen prekinil:

»Tako, torej si hodila še vedno k njemu?«

»Poredkoma, ker se mi je smilil . . .«

»Tudi odkar sva midva skupaj?«

»Tudi enkrat, enkrat samkrat, v govorilnici . . . samo tam se sme z njimi govoriti.«

»A, ti si pa res dobro dekle . . .«

Ta misel, da je obiskovala tega ponarejalca tudi sedaj, ko živi z njim, ga je dražila bolj nego vse drugo. Bil je preponosen, da bi bil to povedal; a nov zavitek pisem, zadnji, povezan z modrim svilnatim trakom, z drobnimi, zelo poševnimi črkami, ki so pričale, da je pisava ženska, je odprl vse zatvornice njegovega gneva.

»Po dirki bom mienjala tunko . . . pridi v mojo ložo . . .«

»Nikar . . . ne čitaj tega . . .«
Zagnala se je nadenj, mu iztrgala ves snopič in ga zalučila v ogenj; on izprva ni razumel, celo ko jo je videl na kolenih pred seboj, »so rdečo od plamenovega odseva in od sramu tega priznanja:

»Mlada sem bila . . . Caondal . . . ta veliki norec . . . Delala sem vse, kar je hotel.«

Se-le tedaj je razumel; pobledel je kakor stena.

»A, seveda . . . Sapho . . . cela lira . . .« In pehnil jo je z nogo od sebe, kakor skruno žival: »Pusti me, ne dotekni se me, gnusiš se mi . . .«

Njegovo kričanje se je izgubilo v strahovitem tresku, čisto bližnjem in dolgo odmevajočem, hkrati pa je blisnila jarka luč po sobi . . . Gori! . . . Prestrašena se je zvravala, mehanično prišla steklenico z vodo, ki je bila ostala na mizi, ter jo izlila na tisti kup papirja, od katerega je buhnil plamen na saje od lanske zime, potem vrč, potem lonce; ko pa je videla da sama ne more kaj, ker so švigali plamenčki do srede sobe, je stekla na balkon in je kričala: »Gori! Gori!«

Hetténovi so prišli prvi, potem hišnik, stražniki. Vpitičje od vseh strani:

»Spustite zaklopnico! . . . Splezajte na streho! . . . Vode, vode! . . . Nak, odejo! . . .«

(Dalje prihodnjik.)

potrebe. So to v naših razmerah naši politični cilji, potreba narodne samostojnosti in samouprave, ako hočemo, da se bodo mogle vse one ogromne sile in žrtve, ki jih zahteva od nas boj za narodni obstanek, porabiti tudi v druge plodonosne namene. So to nadalje naši kulturni, dalje mnogokateri gospodarski cilji, ki jih nam je s skupnimi silami zasledovati. In treba je za to delo posebne politične organizacije, ki je Narodna stranka. Da je pa stranka posvetila svojo glavno skrb knjižstvu, je storila to zategadelj, ker smatra baš v štajerskih razmerah strokovno izšolan in gospodarsko strokovno organiziran kmetijski stan za najboljšo podlago narodnega obstanka. V tem so nam Poljaki in Danci na Pruskem ter Finci na Ruskem najboljše učitelji.

Kratko malo: namen in program Narodne stranke je tako dober in za štajerske razmere tako prikladen, da ne potrebujemo nobene reformacije, razun kvečjemu te, da ne reagiramo več na kaka razmotiviranja o bogoslovskih zadevah. Treba nam je pa nečesa drugega, o čemur izpregovorimo v bodočem članku.

XXVII. redna velika skupščina Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Tajnikovo poročilo.

Na XXVII. veliki skupščini Družbe v Trstu je govoril tajnik

dr. Šiebing

seledeče:

Poročati mi je o delovanju naših podružnic in o stanju družbenega šolstva od lanske glavne skupščine. Omejiti se hočem le na glavne podatke:

Od lanske glavne skupščine se je ustanovilo na Kranjskem devet novih podružnic. Posebno živahnost je pokazala Gorenjska, kjer so se osnovali v Boh. Bistrici, v Senčurju nad Kranjem in v Medvodah nove delavne postojanke. Na skrajni deželni meji v Bregani pri Samoboru je nastala podružnica za občino Veliko dolino, nadalje so se ustanovile Podkumska, v St. Jurju, na Premu, v Semicu in v Vremu, tako da jih štejemo danes 107. Ker še niso vse podružnice za leto naznanile števila članov, moramo pri takih vzeht za podlago lanske število. In ker je upati, da ni v tem oziru nobena podružnica nazadovala, dobimo število okrog 7800.

Na Štajerskem se je ustanovilo devet novih podružnic: Dobova, Leoben na Gornjem Štajerskem, Št. Juri ob Taboru - Gomilsko, Kaple pri Brežicah, Ksaverij - Ljubno, Meža - Št. Janž, Podčetrtek, Ptujška gora - Št. Lovrenc in ženska podružnica v Slovenjem gradu. Od teh pa ste konstituirani in delujoči le devet, tudi izmed lani ustanovljenih še tri nimajo odbora. Skupno bi imeli na Štajerskem 79 odobrenih podružnic z okroglo 4400 člani, torej za približno 200 manj kot lani.

Na Koroškem je še vedno le osem nekoliko delavnih podružnic. Eno: Pliberk z okolico, je bilo treba črtati, tako da nam jih ostane 10. Pač značilno je, da nezdramno splošno velikovška podružnica, kjer bi moralo ljudstvo vendar pred seboj videti velike družbene žrtve za tamnošno narodno šolo. Prav pridno so bile podružnice Blače, Borovlje, Celovec in Kotmarja vas. Vseh članov je okrog 250.

Na Goriškem je delovanje za našo narodno obrambo zelo živahno. Ustanovilo se je letos pet novih podružnic. Na skrajni zapadni meji Slovenstva je vzrastla nova podružnica v Krmini, potem so pripratile nove podružnice v Biljah, Opatijem selu, Podgori in Sovodnjem - Rubijah, tako da imamo delavnih podružnic 47 z okroglo 2250 člani.

V Trstu se je ustanovila nova podružnica št. IV. za Belveder. Vseh tržaških podružnic je 17 s približno 1900 člani, torej za kakih 100 članov več kot lani.

V Istri so tri podružnice, vse marljive; prednjači pa ona za Breg pri Trstu. Vseh članov je okroglo 200.

Lani se ni omenilo, da sta se na Dunaju ustanovili dve podružnici, ki sta pričeli letos z zasebnim poukom slovensčine in štejeta 130 članov. — Vseh podružnic imamo danes na Kranjskem 107, na Štajerskem 79, na Koroškem 10, na Goriškem 47, v Trstu 17, v Istri 3 in na Dunaju 2, torej skupno 265 s približno 17000 člani. Niso pa všteti ameriški Slovenci, ki vztrajno delujejo pod zastavo sv. Cirila in Metoda, in sijajen dokaz narodne ljubezni so njih bogati darovi.

Podružnice so delovale z malimi izjemami prav pridno, nekatere tudi vzorno po danih navodilih. Občni

zbori podružnic so bili večinoma premalo obiskani, pač pa so njih veselice vedno privabile mnogo občinstva. V tem oziru so se najbolj odlikovale kranjske in primorske podružnice. Posebno bogate so bile jubilejne proslave, na čelu vseh ženska podružnica v Trstu, ki je ob enem sijajno proslavila 25letno plodonosno in požrtvovalno narodno delovanje gđ. Milke Mankočeve. Lepe gmotne uspehe so dosegle z jubilejno proslavo tudi moške podružnice na Krškem, v Logatcu in Ormožu.

Priraslo je 10 novih pokroviteljin (vse na Kranjskem), 134 obrambnih pokroviteljin od teh 64 na Kranjskem, 35 v Trstu, 21 na Goriškem, 10 na Štajerskem in 3 v Istri.

Organizacija podružnic v pokrajinske zveze se še letos ni moglo izvesti, ostane torej na programu za bodoče leto. V tem vprašanju je vodstvo naziranja, da bodo take pokrajinske zveze uspešno delovale le tedaj, če njih delokrog ni preobsežen in kjer spajajo podružnice lokalni skupni interesi. O pokrajinskih zvezah po kronovinah ni pričakovati uspehov, pač pa utegnejo zveze po manjših okrožjih življenje v podružnicah osvežiti.

Uspehi družbenega delovanja na polju šolstva so bili v razmerju gmotnih sredstev ugodni; vendar čaka družbo v tem oziru še težka naloga. Ogromna denarna sredstva Schulvereina in Lege nazionale v brezobzirnem boju proti Slovenstvu, mnogokrat pod zaščito vlade morajo pomnožiti peščico slovenskih boričev proti neštevilni sovražni armadi. Resni časi kličejo za značajni, vztrajni narodni junaki! Opozoriti hočem na Kočevje, kjer nima slovenska manjšina v mestu nikakih pravic. Večina v deželnem odboru in deželnem šolskem svetu se ne gane in pusti, da se 150 slovenskih otrok — dovolj za tri razrede — ponemči. Slovensko šolstvo ob kočevski meji nazaduje, napreduje pa nemoteno Schulverein, ki ponemčuje brez zapreke slovenske otroke v Lazih, v Brčicah in Rodinah. Te šole so blizu nove železnice in železniški uslužbenci bodo pošiljali svoje otroke v te ponemčevalnice. In naši šolski družbi, ki je z zgradbo šol v Čepeljah, Rodinah in Rožnem dolu odvzela občinam in deželnemu odboru občutno breme, je zavrnil deželni odbor prošnjo za podporo. Vse drugače umevata svojo narodno dolžnost štajerski in koroški odbor! Take so razmere na Kranjskem z ogromno slovensko večino, kake so šele na slovenski meji, za katere obrambo je v prvi vrsti ustanovljena naša šolska družba!

Družba sv. C. M. vzdržuje 19 otroških vrtcev: 6 na Štajerskem, 4 na Kranjskem, 3 na Primorskem, 6 v Trstu in okolici; vrh tega podpira vrtce v Devinu in oba v Podgori pri Gorici. V letu 1911/12 je obiskovalo družbene vrtce 660 dečkov in 748 deklic, skupno 1408 otrok, tedaj letos 79 otrok več kakor lani. Vrtci so zlasti v industrijskih krajih prenapolnjeni. Otroški vrtci so priredili v tekočem šolskem letu 36 veselice. Dohodki teh veselice so se porabili deloma za gmotni prospeh vrtcev, deloma za obdarovanje mladine.

Na polju šolstva izkazuje družba najlepše uspehe v Trstu, kjer je rešila že na tisoče slovenskih otrok. Najlepše vidno znamenje njene požrtvovalnosti in lokalnih faktorjev je veličastna stavba novega šolskega poslopja, ki se bliža svojemu zaključku. 24. septembra l. l. se je otvorila nova družbena šola na Blanci pri Gorici, ki se razširi letos v dvo-razrednico. — Narodna šola Družbe sv. C. M. v Št. Ruperti pri Velikovu je v začetku minolega šolskega leta izgubila na nemško velikovško mestno šolo 33 otrok, na novo jih je vstopilo 54 otrok, vseh je letos 194, torej 4 manj kakor lani. Da ta šola ne more napredovati, je krivo, ker nima pravice javnosti, mnogo pa jo ovira strastna agitacija nasprotnega nemškonalionalnega učiteljstva. Lepo napreduje družbena šola na Muti. Dveletni križev pot C. M. družbe za stavbno dovoljenje šolskega poslopja v Vodičji vasi na Koroškem in v Studenčih pri Mariboru še ni končan, kajti naš smrtni sovražnik je iznajdljiv v novih šikanah. Toda upajmo, da pravica zmaga tudi tu! Družba je vzdrževala v lanskem šolskem letu 8 šol s 37 razredi, katere je obiskovalo koncem šolskega leta 849 dečkov in 1048 deklic, skupno 1897 otrok, kar znači prirastka za 181 otrok. — Vse mladine, ki pohaja v družbine zavode, je torej 3124. In ako je družba to mlado četo ohranila svojemu narodu, je storila veliko delo, vsejala je v domačo grudo zdravo seme, ki naj rodi zdrav sad za boljšo bodočnost! Poučevalo je v ljudskih šolah 15 moških in 17 ženskih učnih moči, ki se je vedno zavedalo svoje važne naloge. Družbe-

no učiteljstvo je delovalo marljivo in vestno, da so uspehi ugodni; pa tudi zunanji šole je pridno vršilo narodno delo.

Na lanski skupščini v Trziču je vodstvo vzele na znanje resolucijo, da se naj deli glavna skupščina v dva dela: v zaupno zborovanje delegatov in manifestacijsko zborovanje. Tej resoluciji se je ugodilo. Vodstvo ni nikak zbor nezmotljivih, zato so mu stvarna kritika delegatov o njem delovanju in praktični nasveti za njegove načrte, posebno kako bi se družbi odprli novi viri dohodkov, vedno dobrodošli.

Osebnih sprememb, ki so se izvršile tekom leta so sledeče: Na lanski skupščini je bil izvoljen v odbor namesta prosta Greg. Einspielerja družbeni nadzornik g. Mat. Prosek, nadzorništvo se je izpopolnilo z dr. Al. Lavšem in Mat. Rodetom, v razodništvo je bil voljen namesto g. Karla Šavnika, ki se je odpovedal radi starosti, g. dr. Fran Rozina iz Maribora. Konstantno nazadovanje dohodkov in vedno večje zahteve do družbe so dale povod, da je vodstvo bilo primorano začeti varčevati na vseh koncih in krajih. In ta neugoden gmotni položaj je tudi povzročil, da je bilo vodstvo primorano opustiti službo posebnega potovalnega učitelja za Štajersko in odkazati njegov delokrog potovalnemu učitelju g. A. Begu, ki ima sedaj v svoji oskrbi vse slovenske pokrajine. Ker je podružniško delo po Kranjskem in Primorskem po večini končano, mu bo mogoče posvetiti svoje moči tudi za Štajersko. — Pisarsko osebje je ostalo neizpremenjeno.

Vsem neštetim delavcem za prosep naše šolske družbe velja naša iskrena zahvala z željo, da bi v tem težkem narodnem boju ne tudi v bodoče ne omagali, ampak podvojili svojo požrtvovalnost!

Štajersko.

Iz Celja. (Zboljšanje prometnih razmer na Južni in državni železnici.) Lansko leto se je vršilo oktobra meseca v Celju prav zanimivo zborovanje štajerskega društva za povzdgo tujeskega prometa. Ob tej priliki se je govorilo tudi o zbolšanju zvez na Južni in državni železnici in sedanj, nanovo izvoljeni mestni župan dr. Jabornež se je jako odločno zavarnoval proti očitani, da celjska mestna občina oziroma njen zastopnik v parlamentu ničesar v teh zadevah ne stori. Moža radi slave celjski Nemci za resnega človeka in poštenjaka, zato smo vtihnili z nadaljnjimi očitani in potprežljivo čakali. Kakor se vidi, zastopnik Niti na Južni, in kar je za Celje še važnejše, niti na državni železnici se posamezne, v našem časopisu že tolikokrat grajene slabe zveze nikakor nečemo zboljšati. V prvi vrsti zato ne, ker se nič ne briga mestna občina in njeni reprezentanti za take stvari, drugi pa tudi za to ne, ker so sedanj poslanci Savinske doline prenemarni, da bi dregali naprej za boljšo zvezo Celja z dolino, zlasti zvečer. Ne po besedah in lepih frazah bomo sodili ene in druge, temveč po dejanjih.

Iz Celja. (Na slavnosti Zveze narodnih društev) svira vojaška godba pešpolka št. 53 iz Zagreba, katere nam je še od lanskega leta vsem v izvrstnem spominu. Popolne prireditve godbe izbran koncert, zvečer bo pa svirala na plesu. Ta izvrstna godba bo gotovo privabila na slavnost marsikatero Slovenca in Slovenko — saj imamo v našem malem mestu redkokdaj takšen užitek.

Iz Celja. (Delavsko podporno društvo) priredi v nedeljo dne 29. septembra izlet k Novi cerkvi. Tam se vrši »pri Janku« seštanek izletnikov in domačinov s predavanjem urednika Lešničarja, petjem in tamburanjem. Somišljeniki iz Celja in Nove cerkve dobro došli!

Iz Celja. Odbor za prireditve znanega jesenskega sejma (Herbstmesse) v Gradcu je dal nabiti po cellem Spodnjem Štajerskem lepake, s katerimi vabi k udeležbi. Marsikateri Slovenec se da zvabiti na to prireditve, ki pa je sicer od leta do leta slabše aranžirana in služi edino za reklamo trgovcem v Gradcu, pri katerih ob tej priliki tudi naši ljudje nakupujejo veliko svojih potrebščin za zimo. Na ta način gre slovenski denar v nemški Gradec, domači trgovci in obrtniki pa opravičeno tožijo, da ni zaslužka in opravila. Če se dobi v Gradcu res kaj ceneje, je tisto blago slabe kvalitete, dobro blago pa ima povsod tudi dobro ceno. Ako že ne bi mogle domače tvrdke zadostiti vsem potrebam konzumentov, pa imamo Slovenci veliko bližje Ljubljano, kjer je toliko slovenskih trgovcev, ki lahko konkurirajo v vsakem oziru z graškimi in ki tudi v naše narodne namene kaj žrtvujejo. Naj bi slovenski listi ta opomin ponatisnili!

Iz Gradca. (Rdečilin črni strahovi.) Okrog Withalmove »Grazer Montagszeitung« so se vedno zbirali opozicijski iz nemškonalionalnega tabora, kateri so radi kritizirali gospodarstvo nemško - nacionalne večine v graškem mestnem svetu in v deželnem zboru. Lani, ko je finančna kriza na graškem magistratu bila v najhujšem stadiju, so ti opozicijski sklicali v Steinfeldske dvorane javno zborovanje, na katerem so posamezniki govorniki hudo bičali nemško - nacionalno občinsko gospodarstvo, a predlagali ob enem pozitivne predloge za zboljšanje. Teh predlogov, ki jih je posebno toplo zagovarjal dr. Withalm, pa vladajoči nemško - nacionalni krogi niso vpoštevali — in so s tem, kakor včeraj »Gr. Montagsz.«, zakrivil, da so šli mnogi meščanski opozicijski krogi v socialistični tabor. Kajti, pravi list, bolj ko marsikje druge vladajo v Gradcu posamezne osebe, katere odločujejo same in ki odgovarjajo na vsak stvaren ugovor z osebnimi insulti. Klika torej, kakor v vsakem najmanjšem spodnještajerskem nemškem kraju! »Gr. Montagsz.« konstatira nadalje, da je nemško - nacionalna večina v graškem mestnem svetu le še absolutna, nič več dvetretjinska (16 socialistov, 4 klerikalci, 28 nemških nacionalcev), da bodo socialisti odslej močno zastopani v vseh odsekih in morebiti celo v prezidiju. Upirali pa se bodo socialisti po mnenju »Gr. Montagsz.« upeljavi proporcionalne volilne sistema, ker bi vsled njega pri volitvah v mestni svet samo zgubili. In zato so doživeli graški nemški nacionalci pri volitvah dne 17. septembra v Gradcu jako težek poraz, sklepa list.

Iz Gradca. Vest, da bi bil vladni komisar pl. Underrain novi graški župan, razburja tu silno vse duhove. Njegovo kandidato v 2. razredu so baje gotovo uradniški krogi diektno vsilili. Mnogi pravijo, da bi bilo nevarno za vestno varovanje občinske avtonomije, ako bi bil od vlade odvisen uradniški mestni župan in da bi bilo tudi ubožno spričevalo za meščanstvo, da ne zmore župana iz svojih vrst. Drugi zopet Underrainovo župansko kandidato toplo pozdravljajo, ker je pokazal vladni komisar, da ima obilo znanja in spretnosti pri opravljanju občinskih poslov. Underrain sam izjavlja dovolj razumljivo, da bi izvolitev za mestnega župana jako rad sprejel. — Kolikor tega gospoda poznamo spodnještajerski Slovenci, so lahko nemški nacionalci glede varovanja »nemškega značaja« mesta Gradca pod županom Underrainom brez skrbi.

Zaupnica v obliki — purana. Neke spodnještajerski poslanec — nomen est odiosum — je posredoval za neko vas v jako važni zadevi pri političnih oblastih in je dosegel končno tudi lep uspeh. Vaščani so mu hoteli na neki način pokazati svojo hvaležnost. Najmodrejši možaki so stopili skupaj in se posvetovali, kaj bi bilo najbolje storiti. Eni so bili za častno občanstvo, drugi za dober obed pri očetu županu, tretji za zaupnico na javnem shodu. Obveljala pa je slednjič originalna ideja prvega občinskega svetovalca, naj se pošlje gospodu poslancu v priznanje za njegov trud, v znak hvaležnosti in zaupanja vseh vaščanov — velikega purana. Rečeno, storjeno. Pripoveduje se, da je bil gospod poslanec te naravne zaupnice bolj vesel ko eventualnega častnega občanstva in navdušenega slavja na vsakem političnem shodu. Naši gospodje poslanci imajo v svojem težavnem življenju vendarle časih vesele trenutke, ko na precej tehtnih dokazilih vidijo, da so še hvaležni in pametni ljudje na Sp. Štajerskem.

Koroško.

Županska kriza v Št. Vidu ob Glini je končno rešena. Na mesto odstopivšega župana dr. Spocka je bil voljen za župana z 19 proti dvema glasovoma lekarnar Reichel.

Kap je zadela natakarko. Natakarkica pri Lampelnu v Zrelcu je zadela med pospravljanjem gostilniških prostorov kap. Dekle je staro šele 21 let in je bilo zelo priljubljeno. Umrla je v par urah.

Boj z nevarnim roparjem. — En stražnik ustreljen, eden težko ranjen. Pri laškem carinskem uradu v Ponzebi se je zgasil mlad človek, ki se je izdal za Szawinskega in je hotel imeti svoje kolo. Ker pa ni imel denarja, da bi plačal carino, so ga uradniki zavrnil. Pobeignil je s kolesom na avstrijska tla, kjer ga je prijel neki stražnik. Szawinski je pognil pištolo in posrečilo se mu je, da je pobeignil. Zasledovali so ga delj časa in končno sta ga zasačila v Poljski Ostravi stražnika Schenk in Lubowski, ko je ravno nameraval izvršiti neki vlom. Tudi drugi se je Szawinskemu posrečilo, da je pobeignil. Stražnika sta ga zasledovala

in ga zopet dohitela. Vnel se je boj med njimi. Szawinski je ustrelil stražnika Schenka, da je obležal mrtev, stražnika Lubowskega pa je s tremi strelmi smrtno nevarno ranil. Med bojem je izgubil Szawinski torbico, v kateri so našli 22 tatinskih ključev in več drugega vlomilnega orodja. Szawinski, ki mora biti skrajno nevaren človek, je zopet pobeignil in bo skušal uiti čez avstrijsko mejo. O njegovem begu so obveščene vse obmejne stražnice.

»Hud pogled« pred sodiščem. Pred okrajnim sodiščem v Volšperku se je vršila pred kratkim obravnava, ki je jako značilna za koroške in tudi za naše razmere. Obtožena je bila hišna posestnica Marija Schari; tožila jo je za mizarjevo soproga Elizabeta Smarečnik, in sicer zaradi razžaljenja časti. Schariova je namreč očitala Smarečnikovi, da ima tako »hud pogled«, da začara ne samo ljudi, marveč še celo živino. Pogledala je baje »tako hudo« tudi njeni kozi, da sta vsled tega oboleli in da jih je morala zaklati. Smarečnikova si tega očitka ni dovolila in je Schariovo tožila. Sodnik je hotel hudi ženski spraviti, toda babjevarna lastnica koz je obstajala na tem, da je res tožnica koz začarala. Pomagal ni noben ugovor, žena je rekla sodniku: Kaj pa vi veste o »hudem pogledu« in njegovih posledicah, posebno glede živine, ko vendar niste pri živini »gori zrasli«. Sodnik je nato seveda opustil vsako prigovarjanje o spravi in je na predlog tožnice Smarečnikove obsojil babjevarno kmetico Schariovo na 1 teden zapora.

Primorsko.

Iz Trsta na Dunaj je prestavljen poštini kontrolor Paul Pogatschnigg. Ta mož, hud propagator ideje proč od Rima in strasten pangermanski agitator, je bil svoječasno kazenskim potom prestavljen v Trst. Tam je kot prvobornik nemške ideje, njegov smoter je bil »Deutsch-Triest«, posvečal dolgo vse moči, da razširi nemško moč v Trstu. Končno je pa moral vendarle uvideti, da ne gre tako, kot si je on predstavljal, in da iz germanske moke v Trstu ne bo dosti kruha, se je mož nekoliko unesel in se začel brigati malo bolj za službo. Sedaj pa je dobil vendarle svoje zasluženo plačilo za svoje delo in trud na germanskem polju, in je prestavljen na Dunaj.

Iz notarske službe. Deželni sodnik svetnik in predstojnik sodišča v Benkovacu, začasno vpokojeni Dušan Jurkovič, je imenovan za notarja v Benkovacu. Notarski kandidat dr. H. Meichsner pa je imenovan za notarja v Orebiču.

Iz preiskovalnega zapora so izpustili v Trstu trgovca Zoena, ki je bil na sumu, kot smo že svoječasno poročali, da je hotel poslati svojo služkinjo Wulzovo in jo nato vrzel skozi okno, vsled česar je Wulzova umrla.

Konkurz zavarovalnice »Balkan«. Pred kratkim smo poročali, da je uvedla policija strogo preiskavo proti zavarovalnici »Balkan« v Zagrebu. Preiskavo je povzročila obravnava proti zavarovalnici »Jadrana«. Posledica te preiskave je bila, da je policija aretirala ravnatelja »Balkana« Albinija in izročila nato celo zadevo državnemu pravdnistvu. Sedaj je državno pravdnistvo odredilo sodno preiskavo proti funkcijarnem zavarovalnice. V soboto je proglasilo sodišče nad zavarovalnico konkurz. Do sedaj priglajene terjatve znašajo že 700.000 K, pri tem ko ni skoro nobenega kritja.

Lepa blagajničarka. Blagajničarka tržaške tovarne za testenine, čedno dekle, Antonija Papova je bila precej oboževana od mladih in starih moških. Živela je jako udobno, vozila se je s svojimi tovariši z avtomobilom na izlete in je posekala najfinije restavrate. Včeraj pa je izginila. Z njo pa je izginil njen oficijalni ljubimec uradnik Ceschini in še trije mladi gospodje. Iz tovarniške blagajne pa je izginilo čez 30.000 K. Ko so revidirali knjige, so našli vse polno nerednosti. Blagajničarka je skozi 9 mesecev, odkar je bila pri tovarni nastavljena, kradla, in mladi kavalirji ji niso dvorili zastoni. Koliko znaša skupno defraudirana in ukradena vsota, še ni znano, kakor tudi še ne vedo, kam je elegantna družba pobeignila.

Vsled popada steklega psa je umrl v Krmini deček Anton Medved. Deček je bil po popadu v Pasterjevem zavodu na Dunaju in se je vrnil na videz popolnoma zdrav domov. Včeraj pa ga je začelo nenadoma boleli in fant je v par urah v silnih bolečinah umrl.

Na smrt obsojen morilec. Iz Kotorja poročajo, da je bil kmet Peter Marković, ki je vsled malenkostnega prepira v kavarni ustrelil podčastnika Suhomela, pred protimni sodiščem obsojen na smrt na vešalih.

Dnevne vesti.

+ Za ljubljansko deželnozborsko volitev so klerikalci priredili v nedeljo v bankrotom »Ljudskem domu« politično predstavo. Nastopila sta oba klerikalna kandidata, Kregar in dr. Pogačnik, blagoslov pa jima je dal dr. Šusteršič. Vezali so otrobe, da se Bog usmili; takega duševnega uboštva že dolgo ni nihče javno razobešal, kakor imenovani trije jogri na nedeljskem shodu. Od Kregarja in dr. Pogačnika naposled pravičen človek vendar ne more nič posebej zahtevati, a dr. Šusteršič bi se bil pač moral nekoliko bolj potruditi. Sicer ga prav nič ne precejnjemo in vemo dobro, da je s svojimi skromnimi zmognostmi pač samo med Slovenci mogel priti kvišku, ali nekaj več kakor je podal v nedeljo, bi bil že brez posebnega napora mogel skupaj spraviti. Trditve, kakor je ta, da je kranjsko deželno gospodarstvo eno najboljših izmed vseh dežel v celi državi, je tako bedasta, da jo je morda odpustiti kake-mu Drobničju ali Dularju, ne pa deželnemu glavarju in najmanj v časih, ko pozna javnost brošuro bivšega glavarja Šukljeta, ki se na finančne zadeve malo bolje spozna, kakor vsi drugi klerikalni politiki z dr. Šusteršičem vred. Šuklje je bil doka-zal, da je kranjsko deželno gospodarstvo skrajno slabo in izrekel tako uničevalno obsodbo tega gospodarstva, da se bo vsak politični analfabet smejal na ves glas, čuvši, da smatra dr. Šusteršič to gospodarstvo za eno najboljših izmed vseh dežel v celi državi.

+ Klerikalci proti družbi sv. Cirila in Metoda. Z zavistjo gledajo klerikalci na družbo sv. Cirila in Metoda. Kar zamore zloba storiti, vse so storili klerikalci, da bi družbi škodovali, a vse njih početje se je izjalovilo. Lahko se reče: Klerikalno preklinjanje je bilo družbi v blagoslov, kajti provzročilo je, da so se narodni ljudje še tesneje oklenili družbe in provzročilo je, da je marksiko zanj še več žrtvoval, kakor je morda prej mislil. Tudi letošnji glavno skupščino družbe sv. Cirila in Metoda so klerikalci porabili, da bi škodovali proti družbi. Nastale kontroverze izrabljajo klerikalci, da bi zanetili v družbi razpor, vzbudili nezaupanje in družbo gmotno oškodovali. Priobčilo so zlobno zavito in z lažmi zabeljeno poročilo o glavni skupščini. Toda »Slovenec« lažnjivost je tako notorična, da ne bo to poročilo družbi prav nič škodovalo. Pokazalo se je pri volitvi odbora, da vlada v družbi popolna sloga. Predlog župana dr. Tavčarja, naj se v dokaz polne sloge voli odbor, per acclamationem, je bil soglasno sprejet. »Slovenec« laže, trdeč, da nekateri udeležniki niso glasovali za predlog dr. Tavčarja in da ni bilo protiglasovanja. Resnica je marveč, da se je glasovalo per acclamationem le, ker temu ni nihče ugovarjal, vzlic pozivu, naj se oglasi, če kdo ni zadovoljen s tem načinom volitve. Če bi se bil le en sam udeležnik oglašil proti predlogu dr. Tavčarja, bi se bilo volilo z listki. Klerikalci se zaman trudijo, da bi s svojimi zvijačnimi poročili zanesli razdor v družbo. Bolj ko jo napadajo, lepše bo prospevala.

+ Nemška zagrizenost. V Ljubljano je prišel neki Nemec iz Nemčije s svojo družbo, da priredi tukaj dve variéte - predstavi in sicer v kazinskem steklenem salonu. Mož je naročil plakate in sicer je izrečno naročil dvojezične plakate, češ: moram privabiti tudi Slovence na svoji predstavi, saj bosta v javni restavraciji. A ko so izšli dvojezični plakati je bil v nemški stehi ogenj. V kazini niso pustili razobesiti dvojezičnih lepakov, marveč je moral nesrečni Berolinčan odstraniti slovensko besedilo. A ne dovolj temu. Na predstavo v nedeljo je pač prišlo nekaj oficirjev, a niti enega civilista. Nemci so Nemca iz Berolina, ki je priredil nemško predstavo, bojkotirali tako popolnoma, da se ne ena civilna duša ni izgubila na njegovo predstavo; tako popolnoma, da se druge predstave sploh ni več upal prirediti. Tu se vidi, kaka je nemška zagrizenost. Še dvojezičnih plakatov ne trpi. Slovenci seveda nismo taki, nego se jih dobe vse polno, ki kar silijo n. pr. v nemško gledališče, dasi izdaja samo nemške plakate.

+ Odkrita beseda. »Grazer Tagblatt« ima trenutno, ko premaga njegovo besno sovražstvo do Slovanov vse njegovo politično preudarnost in ko bruhne na dan popolno resnico. Tako se je zgodilo v nedeljo. »Grazer Tagblatt« je izpregovoril o razmerah na Hrvaškem. Da hvali sedanji Cuvavaj režim, temu se ni čuditi, saj je sodno dognano, da je »Grazer Tagblatt« šuftarski list in tak list, čigar blagajne so itak vedno prazne, je seveda tudi pripravljn, za denar spremeniti svoje politično prepričanje. Pa »Grazer Tagblatt« je šel še dalje ter,

piše, da tlačjenje Jugoslovanov, podvezavanje njihovih moči po Madžarih le Nemcem delo prihranja in jim omogoča, da nemotno rasejo in se razširjajo na slovenskem jugu. — To je vsaj odkrita beseda. Nemci pozdravljajo in so veseli, da Madžari tlačijo in davijo Hrvate, ker mislijo, da glade s tem nemstvu pot na jug. To je tudi resnično. Nemci preplavljajo Slavonijo, silijo v Bosno in sploh na Balkan. Hrvatje pa gledajo nemško nevarnost popolnoma ravnodušno.

— Narodni davek. Na občnem zboru Ciril - Metodove družbe so poročevalci konstatirali, da so se dohodki družbe v l. 1911 skršili proti onim v l. 1910 za okroglih 45.000 K. Klerikalna brezobraznost bi iz tega dejstva rada konstruirala dokaz, da pojema napredna požrtvovalnost. K temu treba vendar nekaj opomenj. Narodni davek je velikanski, zlasti na Kranjskem, in velikanski so vsote, ki jih kranjski naprednjaki žrtvujejo za narodne namene. Naravno je vsled tega, da se spreminjajo pri tem dohodki posameznih organizacij; enkrat dobi ta organizacija kaj več, enkrat druga, danes absorbira ta večji znesek, jutri ona — toda žrtvuje se vobče čedalje več in ne manj, žrtvuje se vzlic slabim gospodarskim razmeram, žrtvuje se toliko, da to požrtvovalnost občudujejo tudi najhujši narodni nasprotniki in jo nemški listi dostikrat postavljajo v zgled svojim rojakom. O klerikalni požrtvovalnosti pa res ni vredno govoriti, zakaj kar klerikalci žrtvujejo, to je tako malo, da se temu ves svet samo smeje.

— Za učitelja na državni obrtni šoli v Ljubljani je imenovan inženir Mihael Mihov na Dunaju.

— Iz ljudskošolske službe. Za prov. učiteljico na štiri razrednici na Koroški Belci je imenovana izprašna supletinja Terezija Jalen, za prov. učiteljico na Bledu absolvirana kandidatinja Rozalija Majcen, na mesto učiteljice Suša na Jesenicah, ki je na dopustu zaradi študij je imenovana dosedaj učiteljica v Ribnem, Gabrijela Treo. Za prov. učiteljico v Podstenju je imenovana Justina Penko, za prov. učiteljico v Harjah Marija Geržina in za supletenta v Postojni učiteljski kandidati Ivan Pristov in sicer na mesto začasno zaradi študij odpuščenega učitelja Vincenca Zaletela. Za prov. učitelja na tri razrednici v Ježici je imenovan na mesto umrlega nadučitelja Josip Tavžerja prov. učitelj na Vrhniki Maks Jovan.

— Iz južnoželezniške službe. Prestavljena sta Franc Wolf, revident od sekcije za vzdrževanje železnice iz Dunajskega Novega mesta v Šentpetru, Alf. Rupp pa iz Šentpetra v Dunajsko Novo mesto.

— Za novega kapelnika vojaške godbe 27. pešpolka je imenovan Anton pl. Zannetti, ki je služil prej kot kapelnik pri vojaški godbi 90. pešpolka v Jaroslavovu.

— Skupščina »Organizacije svobodomiselnega nar. napr. dijaštva« bo jutri, v sredo, 25. t. m. v ljubljanskem »Narodnem domu«. Pričetek točno ob 9. dopoldne. Tovariše delegate in člane včlenjenih društev vabimo na to prevažno zborovanje, ki se bo vršilo po § 2. zbor. zakona.

Slovenski visokošolci v Prago! Prišel je za slovenskega visokošolca čas, ko mu je treba zapustiti domovino in se napoliti v vseučiliško mesto. Kam? V Gradec, Dunaj ali Prago. Treba se je odločiti. Danes ta odločitev za slovenskega visokošolca ni več težka, saj mu Gradec in Dunaj, kjer ga izpodirajo in zatirajo, ne moreta dati tega, kar mu nudi Praga. Ta mu da temeljito strokovno izobrazbo, ker v Pragi slovenskemu visokošolcu znanstveni zavodi niso nedostopni, kakor so v Gradcu in na Dunaju. Praga mu nudi neskaženo dijaško življenje, kajti slovenski dijak je češkemu dijaštvu vedno mil tovariš. V Pragi ima prosti vstop v življenje, zakaj slovenski dijak je v čeških krogih povsod ljubeznivo sprejet. V Pragi se mu nudi ugodna prilika, da proučava češko narodno kulturno, obrambno, gospodarsko in politično delo itd. Celo klerikalno dijaštvo je začelo uvidevati, kako velik pomen ima zanj Praga in si je ustanovilo tu svoje društvo. Timbolj se mora znati ceniti slovansko življenje in delo v Pragi slovensko napredno dijaštvo in pokazati zanj pravo porazumljenje s tem, da gre v kar največjem številu študirat v Prago. Napredno dijaštvo, ki danes edino vodi boj za slovensko univerzo, si mora biti svesto, svoje častne naloge, da svoje započeto delo v Pragi nadaljuje in izvaja slovenski provizorij na češki visoki šoli. Temelj za to je že položen, treba je le na njem dalje graditi. Ne dvomimo, da slovensko napredno dijaštvo ve, kaj je njegova dolžnost, zato pričakujemo za letoš kar največ naprednih slovenskih visokošolcev v Prago, kjer se bo začelo novo živahno gibanje in delo.

Za letoš naj velja posebno deviza: kar največ filozofov v Prago!

Dohodki cvetličnih dnevov. 15. t. m. se je vršil cvetlični dan v Podgori. Čisti preostanek v znesku 250 kron je poslal g. A. Faganelj centralnemu odboru za cvetlični dan. Dalje je nabrala C. M. podružnica in »Sokol« v Trebnjem 84 K 8 v mesto cvetličnega dneva. Iz Črnomlja pa nam je poslal g. Z. Prudič znesek 173 K kot dohodek cvetličnega dneva. To, za malo mestece Črnomelj naravnost častno darilo poklonile so domovini vrle narodne dame in gospodje iz Črnomlja. Posebna iskrena zavalpa pa gđ. Jožici Urhovi ter Tončici Spreicerjevi za njihovi veliki trud pri nabiranju. — Vsem narodnim krajev, ki potom cvetličnih dnevov žrtvujejo na oltar domovine tako lepe zneske, naša srčna zahvala.

Cvetlični dan v Idriji je najlepši vspel. Čistega dohodka je nad 700 K. Obširneje poročilo je nam obljubljeno.

Nov semenj za blago in živino bo v soboto po sv. Frančišku, dne 5. oktobra t. l. v Trzinu pri Mokronogu. Ker je Trzin prav blizu postaje Pijavice oziroma St. Janž, nadejati se je obile udeležbe in živalne kupčije.

Iz Mokronoga nam pišejo: Naš sedanjí župnik Heinrich Bukowicz je služboval v naši fari najprej kot kaplan in je bil takrat prav priljubljen. Pri cerkvenih opravilih se je dostojno obnašal in ker je glasno pridigoval, so ga hodie poslušali tertijske celo iz oddaljenih far. Takrat je bil Bukowicz seveda pod komando takratnega župnika, sedanjega novomeškega kanonika gosp. Viranta, ki je bil moder in previden mož in je še danes pri mokronoškem prebivalstvu v najboljšem spominu. Žal, da je njegovo mesto zasedel Heinrich Bukowicz. Čim se je mladopečeni župnik čutil vernega, je takoj napel druge strune in zdaj napada pri pridigah že kar vse, danes gospodo, drugič kmeta, tretjič posle, četrtič otroke itd. Pri pridigi postane časih tako glasan, da je še ponovno sredi govora od same srditosti postal hripav. Njegovo vpitje se s prižnice razlega po celem trgu, kar dela seveda zabavo in smeh vsem onim, ki ne marajo poslušati njegovih onemoglih »fistelnov«. Posledica tega večnega hujskanja je, da je cerkev vedno bolj prazna in je videti le še od nekdanje zveste obzre, kakor na pr. Golko, Finčovko, Filomeno Blaževko, Makuca, Lojzko itd. Župnika je naposled prevzela jeza, da ga hodi čedalje manj moških poslušati in spravljal se je na prižnici nad moše. Rekel je približno tako - le: »Ja, samo ženske še napolnijo božji hram, vas moških je pa vedno manj in manj. Ja, ko bi vam postavil v cerkev sod vina in žganja, vem, da bi vas bilo toliko, da bi se ženske ne našle prostora.« — Take surovosti se pri nas dandanes imenujejo božja beseda. Vprašamo pa Bukowicza: Kaj pa uživate vi in vaši tovariši na brezštevilnih godovnih in drugih pojedinah po farovžih, na katere se ne prestano vozite? Ako uživate Marijine kapljice in lursko vodo, potem je vse v redu, če pa tam pijančujete, kakor trdi ves svet, potem, Heinrich, pa kar lepo jezik za zobmi.

Kaznovana bratovska ljubezen. Dne 11. septembra so pili v Drenikovi gostilni v Bršljinu pri Novem mestu cigani Martin in Miha Jurkovič ter Jože Brajdč s svojo še precej mlado žensko. V gostilno pride tudi Jože G. z Globinjeke precej vinjen. Cigani so ga spravili in zvalili k sebi in ciganka se je vsedla prav k njemu ter mu na vso moč pihala na dušo. Od pijače je razvnetemu Jožetu G. je to tako salamensko ugajalo, da je dajal kar za štefane vina. Tega je bila pa ciganka zopet tako vesela, da bi bila skoraj zlezla vanj. Ko so se cigani dobobro vpijivali, so kar nenadoma vstali in odšli proti mestu. Jožetu G. je postalo dolgčas in je klical plačat, toda ko seže v žep, ni ne denarnice, ne denarja, ki ga je imel okoli 45 K. To se je naznanilo orožnikom. Cigani so šli, ker so imeli denar, še v Matkovo kolodvorsko restavracijo, kjer so se pa kmalu začeli pretepali. Poklicani mestni redar Ljubi pride in napove aretacijo vsem, toda razkropili so se, kakor hudičevi polhi, ko jih je hotel brodar z veslom pobiti. Stražniku se je posrečilo vjeti Martina Jurkoviča, ki se pa ni pustil vkletniti. Stražnik mu je djal verigo le na eno roko in ga gnal v zapor. Spotoma je preklinjal cigan in stražniku grozil, da bosta že prišla skupaj in naj se ga le varuje. Zadal za eskorto pa je šel brat vjetega cigana, Miha Jurkovič, ki je imel v roki odprt nož in zahteval od stražnika, da mora izpustiti brata Martina. Z nožem v roki je šel Miha Jurkovič prav v mesto do pokopališča, kjer je prišel nasproti nenadoma drugi stražnik Muhvič. Zagledati ga in spustiti se v beg, je bilo Mihi Jurkoviču delo trenutka. Toda Muhvič ga je vjel in odvedel v zapore. Zoper

cigane bo treba energično nastopiti, ker so postali od sile predrzni. Poleti so se stegli v Brusnicah in je Rihard Reichert Raka ubil, — pred kratkim je pri Višnji gori Vid Reichert ubil, oziroma zaklal cigana Grila, — pri Gradcu je Jože Hudorovič oropal Popiča in zdaj si upa cigan z odprtim nožem zasledovati stražnika celo v mesto.

Za olepšavo mesta. Ob glavnem drevoredu v Novem mestu se gradi lična ograja med drevoredom in državno cesto, kar z veseljem pozdravljamo. Poleti se hladi in igra v neprodorni senci kostanjev - velikih ovinkov ceste v nevarnosti, da jih pozvozi kak voz ali avtomobil. Zdal bo ta nevarnost odstranjena. Za prehod iz drevoreda bodo napravili dvojce stopnic. To olepšavo, ki je obenem tudi varnostna odredba, je tembolj pozdravljati, ker se v kratkem opusti bližnje pokopališče in bo potem v drevoredu še več ljudi.

Fantovo slovo. Pri zgradbi belokranjske železnice v Birčni vasi je bil zaposlen tudi akordant Matej Siljak, doma tam nekje onstran Kolpe. Imel je ljubavno razmerje z Jožeto Pirc v Podljubnem. Ko se je je naveličal, si je izbral drugo in se je Jožeto Pirc skrbno ogibal. 18. t. m. pa je pomagala Jožeta Pirc streči v Zagarjevi gostilni v Birčni vasi, kamor je prišel tudi nezvesti Siljak. Jožeta Pirc ga je kar vpričo vseh gostov vprašala, kaj da je z obljubo zvestobe in z obljubo, da jo vzame v zakon. Tedaj jo je začel obkladati s takimi psovskami in ji take praviti, da je sramu kar pobegniti iz gostilne. Prišel pa je za njo in se ustrelil z revolverjem proti njej, da ji je zažvižgala krogla mimo ušes. Ko so se začeli zanimati za to dejanje tudi orožniki, jo je popihal Siljak najbrže v svojo domovino.

Otroka so povozili. Dne 19. septembra t. l. peljal je Springer iz Podgore drva v Novo mesto. S seboj je vzel svojega petletnega vnuka Antona, ki je hodil zadaj za dedovim vozom. Pred sodnijo Na vratih mu pripelje nasproti metrsko trugo peska France Grašič iz Gotne vasi. Ko pripelje vtrč Springerjevega voza, se mu naenkrat od strani zvali pod kolenje petletni Tone Springer, ki je prišel tudi pod voz in je šlo prvo kolo čez njegovo levo roko in mu jo zlomilo. Otrok se je najbrže, hodeč za vozom, radovedno oziral okoli in ni videl, da se umika dedov voz na levo. Zato je šel v prejšnji smeri in prišel pod Grašičev voz. Otroka so odnesli v žensko bolnico v Novem mestu.

Našla se je v modni trgovini Petra Šterk na Starem trgu št. 18 srebrna verižica z obeskom, lastnik naj se zgasi v omenjeni trgovini; tam se nahaja tudi že dalj časa par vezanih knjig. Kdor jih je pozabil, naj se zgasi.

Zlato žensko uro je našla gđ. F. Pravstova. Lastnica ure naj se zgasi na Vodovodni cesti št. 170.

Izgubila je kuharica Marija Kunstkova denarnico, v kateri je imela manjšo vsoto denarja, dva ključka in zlato ovratno verižico. — Delavec Valentin Kmetec je našel kos kotenine. — Mestna ubožnica Marija Wolmutova je našla zastavni listek, na katerem so bili zastavljeni zlati uhani.

V deželno bolnišnico so danes pripeljali iz Litije posestnikovega sina Antona Mraka, kateremu je cestni valjar zlomil desno nogo.

Delavsko gibanje. Včeraj se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 100 Hrvatov in 90 Macedoncev. 35 Hrvatov je šlo v Heb, 25 pa v Buchs.

Nagajiv izvožek. Včeraj je neki fijkarski hlapec peljal iz Starega trga proti Mestnemu trgu. Ko je videl, da mu Pod Trančo nasproti prihaja električni voz, se izvožek ni nič zmedel zanj, marveč hladnokrvno dirjal dalje. Da se ni pripetila nesreča, je moral voznik električni voz ustaviti. Le-ta izvožek prav rad ponagaja elektr. vozom in skrbjeno je, da bode moral ta »špas« opustiti.

Štirinoga gosta. Ko je danes ponoči po Poljanski cesti stražnik napovedoval policijsko uro, sta pred njim pritekla dva mlada pujska in krenila naravnost v neko tamošnjo gostilno. Gostilničar, kakor gosti so sicer začudeno pogledali nova došleca, a so tudi takoj opazili, da sta iz »boljše hiše«. Mesto, da bi začela razgrajati, sta šla takoj h gostom, kateri so imeli z njima najboljšo zabavo, dokler ni prišel hišni hlapec in oba dezertirja spravil v hlev. Danes zjutraj pa je prišla po uhajajo služkinja in ju odgnala nazaj v Streliško ulico, odkoder sta pobegnila.

Dunajski damski elitni orkester pod vodstvom gđne. Anice Rittsteiger, koncertuje danes in prihodnje dni v kavarni Central na Sv. Petra nasipu.

Kinematograf »Ideal«. Spored za torek, dne 24., sredo 25. in četrtek

26. septembra 1912: 1. Žurnal Pathé. (Kinematografska poročila. Najnovejši dogodilji, šport, moda itd.) 2. Svoje glavi snažilec čevljev. (Velekomično.) 3. Hrabrost poštarice. (Amerikanska drama.) 4. Četa Sataras. (Varijetetni umetniki.) 5. Bosonoga plesalka. (Krasna francoska drama v 2 delih.) Samo zvečer. 6. Boksar iz ljubezni. (Komična učinkovitost, uprizoril in igra Maks Linder. Velikanski smeh!) Najboljši vseh dosedanjih Maks Linderjevih filmov. Zapomnite si sledeče dneve: V soboto, dne 28. septembra: Njegova Svetost papež Pij X. in Vatikan. (Prvo avtorizirano kinematografsko posnetje Njegov. Svetosti papeža.) Dalje jako lepo kolorirana učinkovitost V deželi levov in Evharistični kongres na Dunaju z Njegovim Velicanstvom cesarjem Francom Jožefom I. in celim dvorom kakor tudi z Eminenco kardinalom van Rossumom itd. V torek, dne 1. oktobra: Večna luč ljubezni. (Veledramatično.) V soboto, dne 5. oktobra: Sokolski zlet v Pragi. (Predvajanje traja 1 uro.) Vsak petek specialni večer z izbranim sporedom.

Društvena naznanila.

V soboto, 28. t. m. priredi društvo »Bratstvo« in gojenci dram, šole slov. gledališča, gledališko predstavo »Gospodje sinovi«. Igra je dobro studirana. Režijo vodi g. Danilo, režiser slov. gledališča. Slav. občinstvo opozarjamo na to privedev.

Otvoritev ljudske knjižnice za kolizejski okraj se je izvršila dne 21. septembra slovesno v restavraciji pri »Levu« na Marije Terezije cesti. Predsednik političnega in izobraževalnega društva za kolizejski okraj gosp. prof. Reischer je pozdravil vse navzoče člane društva, posebno pa goste, deželnega poslanca gosp. dr. Novaka in predsednika političnega in izobraževalnega društva za dvorski okraj gosp. Ribnikarja. Govoril je nato o pomenu ljudskih knjižnic in posebno o pomenu te knjižnice gosp. dr. Lah. Gosp. prof. Reischer naznani nato, da je knjižnica nastanjena sedaj v gostilni gospoda Ruša, da segajo ljudje že precej po knjigah in da je društvo prispevalo z znatnim zneskom 300 K za knjige. Govoril je nato deželni poslanec gosp. dr. Novak, ki se zahvali za pozdrave predsednika in poudarja kulturni in politični pomen. Blizajo se volitve in pomen ima društvo tudi tu, člani soglasno protestirajo proti razveljavitvi mandataov gg. Reischerja in Ribnikarja. — Hvala gre ustanovitelju društva gospodu Rušu, ki je požrtvovalno delal za njega prosep. Izreči se pa mora tudi gosp. prof. Reischerju priznanje za vzorno vodstvo. V imenu političnega in izobraževalnega društva za dvorski okraj je pozdravil gosp. Ribnikar bratsko društvo in zagotavljal, da se bo skušalo med obema društvi najti še ožji stik ter končno čestita bratskemu društvu na krasnem uspehu. — Ko se je zahvalil gosp. prof. Reischer govornikom in pozdravil še zastopnika ameriških Slovencev na skupščini Ciril - Metodove družbe, gosp. Lah, se je zaključil oficijalni del in se razvila animirana zabava.

Veteransko društvo v Idriji je praznovalo dne 15. t. m. slovesno 30letnico obstanka. Slovesnosti se je udeležilo nad 100 članov v uniformi, navzoči so bili tudi zastopniki raznih oblasti.

Razne stvari.

* Protialkoholni kongres v Solnogradu je otvoril svoje zasedanje z otvoritvijo razstave za boj proti alkoholu. Kongresu predseduje kot častni predsednik deželni predsednik solnograški. Predsednika avstrijskih protialkoholnih organizacij dvornega svetnika Weichsebauma pa zastopa poslanec dr. Krek. Zastopane so na kongresu posebno močno vojaške oblasti, solnograška deželna vlada in več drugih uradov. Za govornike na kongresu se je prijavilo več antialkoholikov. Kot prvi je govoril dr. Uhd iz Gradca in sicer v prvi vrsti za otroke in starše.

* Napaden blagajnik. V Varšavi so napadli na cesti blagajnika ruskoitalijanske trgovske družbe, Rakovskija, ki je šel plačevati delavce in je imel pri sebi 30.000 rubljev. Nekega pasanta, ki je priskočil blagajniku na pomoč, so roparji ustrelili. Med tem se je posrečilo blagajniku, da je pobegnil. Roparji so se nato zapirli v neko bližnjo hišo. Policija je hišo obkolila in v kratkem aretirala roparje. Med bojem s policisti so roparji obstrelili enega policaja in 4 pasante.

* Ponesrečeni avijatik. Med Falkenbergom in Niederschona sta padla s zrakovom na poti iz Chemnitz v Berlin in sicer z znatne višine vojaška avijatika nadpo-

ročnika Berger in Junghaus. Avijatika sta obležala na mestu mrtva. — V Gatschini je padel na zemljo vojaški zrakoplov »Jastreba« iz višine 250 m. Zrakoplov se je popolnoma razbil, posadka v zračnem čolniku je ostala k sreči nepoškodovana. — Pri Shenandoalu v Ameriki je padel z višine 300 m avijatik Russel Blair in obležal na mestu mrtve.

Deželnozborska volitev v Ljubljani.

Današnja deželnozborska volitev v Ljubljani se je vršila docela mirno. Udeležba je bila jako velika. Razmerje glasov je sledeče:

I. komisija v Mestnem domu.

Oddanih je bilo 953 glasovnic, med temi 4 neveljavne, 3 razcepljene in 42 praznih; veljavnih glasov je torej 904.

Dobili so:

Reisner	485
Ribnikar	495
Kregar	256
dr. Pogačnik	244
dr. Eger	132
Pammer	126
Bartl	34
Kristan	38

II. komisija v Mestnem domu:

Oddanih je bilo 787 glasovnic; med temi 1 neveljavna in 40 praznih; veljavnih je torej 746.

Dobili so:

Reisner	408
Ribnikar	405
Kregar	220
dr. Pogačnik	218
dr. Eger	68
Pammer	72
Bartl	28
Kristan	30

III. komisija v »Unioni«.

Oddanih je bilo 873 glasovnic; med temi 2 neveljavni in 36 praznih; veljavnih je torej 835.

Dobili so:

Reisner	477
Ribnikar	463
Kregar	238
dr. Pogačnik	244
dr. Eger	88
Pammer	84
Bartl	30
Kristan	31

IV. komisija v »Unioni«.

Oddanih je bilo 1071 glasovnic; med temi 5 razcepljenih in 48 praznih; veljavnih je torej 1023.

Dobili so:

Reisner	572
Ribnikar	564
Kregar	298
dr. Pogačnik	300
dr. Eger	115
Pammer	112
Bartl	33
Kristan	34

Izvoljena sta torej narodnonapredna kandidata Reisner in Ribnikar.

Telefonska in brzojavna poročila.

Delegacije.

Dunaj, 24. septembra. Predsednik Dobernik je sklical za danes popoldne posvetovanje, da se določi delavni program delegacij.

Danes popoldne se vrši plenarna seja ter ima sejo finančni odsek, ki bo izvolil novega načelnika.

Jutri ima sejo vojni odsek ter se bo posvetoval o proračunu mornarice in o ordinariju armade ter končno o ekstraordinariju.

V četrtek ob 10. dopoldne se sestane odsek za zunanje zadeve.

Bosanski odsek se sestane prihodnji teden v sredo.

Meritorne plenarne seje se vrše dne 7. oktobra.

Dunaj, 24. septembra. Na slavnostni način so bile danes sprejete delegacije v Gradu in sicer ob 12. ogrska in ob 1. avstrijska delegacija.

V avstrijski delegaciji je nagovoril predsednik Dobernigg cesarja ter v daljšem govoru najprej dal izraza veselju, da se čuti vladar tako krepkega ter mu izrazil hvaležnost narodov za njegovo očetovsko skrb in miroljubnost.

Predsednik Dobernigg je naglašal, da so delegacije pokazale v preteklem zasedanju razumevanje za okrepitev armade in mornarice ter so za te namene žrtvovali mnogo v dobro armade in mornarice, ki sta predpogoji za mirni razvoj avstrijske monarhije. Toda te žrtve ne morejo biti brezmejne.

Parlament zastopa zvesto svojo odgovornost proti ljudstvu in je treba spraviti patriotsko voljo v sklad tudi z onim, kar je izvršljivo.

V Avstriji bo treba pred vsem trajno urediti državne finance, ki so sedaj glavno vprašanje ter za enkrat v ospredju.

Predsednik izraža veselje, da se je posrečilo z miroljubno politiko zagotoviti mir na zunanji in izražati upanje, da se bo posrečilo napraviti tudi mir na znotraj. Le če delajo vsi narodi vzajemno, ne pa eden proti drugemu, je mogoče lep razvoj domovine.

Poudarja, da bodo delegacije vestno preračunale poročila ministrov ter smatra za potrebno, da ne vzamejo njih poročila samo molče na znanje, marveč jih tudi natančno presodijo.

Končno pozdravlja cesarja kot ljubljene monarha vseh avstrijskih narodov.

Odgovoril je cesar v

prestolnem govoru.

Z zadovoljstvom sem slišal vaše besede, za katere se vam zahvaljujem.

Naše razmerje napram vsem drugim državam je trajno prijateljsko.

Opirajoč se na naše ozke in mnogoletne dobro utrjene zveze z Nemčijo in Italijo, smo stremili vedno za tem, da vzdržimo mir in varujemo interese monarhije.

Z odkrito simpatijo sledim italijansko-turškemu poskusom, napraviti med obema državama mir, ki bi bil za oba dela časten.

Z oziroma na situacijo v bližnjem orientu je dala v zadnjem času avstrijska vlada povod, da se vrše važni pogovori, ki bi zagotovili mir in status quo na Balkanu.

Pri nas je brambni zakon armado in mornarico okrepal in letošnje zahteve moje vojne uprave se bodo gibale v najskromnejših mejah.

Končno izraža cesar svoje zaupanje v patriotsko delovanje delegacij ter prisrčno pozdravlja delegate.

Dunaj, 24. septembra. V mero-dajnih zunanje-političnih krogih je cesarjev govor močno presenetil, ker so splošno pričakovali važne izjave o situaciji na Balkanu, ki so izostale. Splošno se opaža, da je bil govor v zadnjem času prereditelj in so nekatere partije izostale popolnoma iz njega ter bile v zadnjem trenutku črtane.

Veliko pozornost vzbuja pa pasus, da vojna uprava letos ne bo zahtevala novih žrtev.

Doberniggov govor naznanja, kakor se splošno sodi, za delegacije ostre debate.

Državni zbor.

Dunaj, 24. septembra. Predsednik zbornice dr. Sylvester ob sklicu za 7. oktobra konvent seniorov zaradi jesenskega zasedanja državnega zbora in njega programa.

Deželnozborske nadomestne volitve.

Dunaj, 24. septembra. V III. dunajskem volilnem okraju se vrše danes nadomestne deželnozborske volitve. Agitacija je zelo huda. Socijalni demokrati so imeli danes dopolne precej ugodno situacijo.

Nemški Nationalverband.

Dunaj, 24. septembra. Za 1. oktober je sklican na Dunaj shod onih poslancev nemškega Nationalverbanda, ki doslej ne pripadajo nobeni strankarski skupini. Ti poslanci so člani nemške napredne in nemške ljudske stranke, ter je njih število 43. Načelnik te skupine bo baje posl. dr. Erler. Seveda naj bi ostal nemški Nationalverband okvir za vse nemško-napredne skupine.

Iglava, 24. septembra. Na shodu poslanca dr. Grossa je izjavil deželni poslanec Müller imenom nemške delavske stranke, da bo ta glasovala za resolucijo, ki zahteva, da ostane Nationalverband ohranjen. Nemška delavska stranka polaga največ važnosti na to, da gre v narodnostnih vprašanjih roko v roki z nemškimi meščanskimi strankami.

Gališka volilna reforma.

Dunaj, 24. septembra. Poljske konference so bile resnično prekinjene. Poslanec Stapinski je izjavil, da se ne bo udeležil nadaljnjih pogajanj, dokler se konservativci ne bodo izrekli za volilna okrožja s samo enim poslancem. Tudi Rusini stoje na tem stališču.

Lviv, 24. septembra. Deželni maršal grof Goluchowski je sklical za 27. t. m. konferenco poljskih načelnikov klubov zaradi volilne reforme.

Ameriški konzulat v Pragi.

Praga, 24. septembra. »Bohemia« poroča, da je dobil ameriški vicekonzul Weissgärber od državnega departementa v Washingtonu obvestilo, da bo uradnik pri konzulatu Bouchal v kratkem imenovan za konzula, nakar je podal Weissgärber svojo demisijsko. »Bohemia« dostavlja temu poročilu očividno zlobnim namenom: »Zopet nova koncesija Čehom«.

Hochenburgerjev ferma.

Praga, 24. septembra. Društvo čeških odvetnikov je sklenilo protestno izjavo proti Hochenburgerjevemu fermanu v katerem pravi: »Pod takimi pogoji bodo morali češki sodniki preudariti, ali niso dolžni štiti pravice češkega jezika enako, kakor to delajo nemški sodniki z dovoljenjem vlade.«

Ogrska opozicija.

Dunaj, 24. septembra. Ogrska opozicija se je deloma že včeraj, deloma pa danes dopoldne odpravila nazaj v Budimpešto. Naročila si je slavnosten sprejem socijalnih demokratov na kolodvoru, ki bodo ob enem vpriporili velike demonstracije.

Dunaj, 24. septembra. Ko je prišla danes ogrska delegacija v grad, jo je spremljal tudi časnikar Szedahely, ki je obljubil, da bo ministrskega predsednika Lukacsa insultiral pred cesarjem. Ko je prišel na dvor, je začel kričati nad Lukacsem in Tiszom, detektiv pa so ga prijeli in tiščali za vrat, da ni spravil nobene besede več iz sebe ter ga odpeljali. Popoldne ga pošljejo po odgonu v Budimpešto.

Mirovna pogajanja.

Ženeva, 24. septembra. Iz Ouchyja poroča »Journal«, da se pogajanja med italijanskimi in turškimi zastopniki nadaljujejo. Zlasti iz Carigrada da pričakujejo važne odločbe. Italija zahteva nominalno in efektivno suvereniteto nad Tripolitanijsko in Cirenajko.

Rim, 24. septembra. Iz Ouchyja poroča, da je egiptski khedive dopel tja ponoči ter se razgovarjal s turškimi pooblaščenimi. Khedive se odpelje nato v Pariz.

Carigrad, 24. septembra. »Jeni Gazetta« pravi, da je italijanska akcija proti Smirni in v Tripolitanijski najbrže dokaz, da ni pričakovati še tako kmalu miru. Pooblaščenici namreč so se pač zedinili v postranskih točkah, pri glavnih točkah pa se nikakor ne morejo zediniti.

Dunaj, 24. septembra. Poročilo, da je sklenil turški ministrski svet nadaljevati vojno, v tujakšnih diplomatskih krogih ni presenetilo. Če bi namreč Turčija odpoklicala svoje vojaštvo iz Libije, bi to pomenilo isto, kakor da se odpove tem provincijam. Arabski veljaki pa so v Carigradu proti temu energično protestirali ter so izjavili, da bodo z vsemi sredstvi preprečili odpotovanje turških čet. Bila je nevarnost, da bodo Arabci pomorili vse turške vojake, če bi se bil sklenil mir.

Turški ministrski svet.

Carigrad, 24. septembra. Predvčerajšnji ministrski svet, ki je trajal skoro devet ur, se je bavil v prvi vrsti z vprašanjem miru. Govori se, da je bil Hilmi paša že imenovan za oficijalnega mirovnega delegata. Glasom drugih govoric je baje zagrozil zunanji minister Noradunghian, rodom Armenec, zaradi razmer v Armeniji, s svojo demisijsko. Ministrski svet se je bavil zlasti s položajem na Balkanu. Notranji minister demantira sicer vse vesti o grozeči vojni, pravi pa, da razmere med Bolgarsko in Turčijo ni ne dobro ne slabo.

Albanija.

Carigrad, 24. septembra. Izmail Kemal je izročil včeraj velikemu vezirju zahteve Malisorov. Ministrski svet je sklenil zahtevam ugoditi, v kolikor je to mogoče. Prva zahteva se glasi, da mora Turčija odpoklicati oborožene mohamedanske bašibozuke. Bašibozuki so namreč iregularne turške čete, ki jim da vlada orožje, strelivo in samo — kruh. Za vse drugo morajo sami skrbeti in je vsled tega umerno, da ropajo in plenijo, kolikor morejo.

Carigrad, 24. septembra. »Tannin« poroča, da so turške čete obkolile Išo Boljetinca in 30 njegovih pristašev.

Carigrad, 24. septembra. Malisori so zavzeli dve utrdbi v bližini Skadra ter v Kavaji oropali vojaško skladišče.

Cetinje, 24. septembra. Že devet dni ogrožajo razna malisorska plemena Skader. Bati se je resnih dogodkov. Turške rodbine zapuščajo v zadnjih dneh mesto Berano in se selijo v Mitrovico, kar vzbuja pri kristjanih nezaupanje.

Vojne vesti iz Srbije in Bolgarskega.

Belgrad, 24. septembra. Vladni organ »Samouprava« demantira vesti, da bi grozila Srbiji vojna s Turško ter pravi, da je mir na Balkanu vsled prizadevanja veselih toliko kakor zjamčen.

Belgrad, 24. septembra. Včeraj so bili poklicani srbski rezervisti k dvehedinskim orožnim vajam. Te vaje pa niso v nobeni zvezi z dogodki na Balkanu, ker so bile vaje že pred več meseci določene.

Sofija, 24. septembra. Revolucionarni socialisti so imeli v nedeljo po vsem Bolgarskem protestna zborovanja proti vojni, na katerih so izražali naziranje, da bi bila vojna samo v interesu ruskega depotizma. Revolucionarni socialisti zahtevajo federativno balkansko republiko, ki bi obsegala tudi Turčijo in Romunijo. Istočasni shodi revizionističnih socijalnih demokratov so zahtevali avtonomijo Macedonije.

Sofija, 24. septembra. Organ rezervnih častnikov zahteva, da naj obmejne bolgarske čete pri prihodnji priliki, kadar bi Turki napadli Bolgare, vdrjo na turško ozemlje ter za vsako bolgarsko žrtev pobijejo najmanj 20 Turkov.

Carigrad, 24. septembra. »Jeni Gazetta« pravi glede prekinjenja bolgarskih manevrov: »Če bodo poslali, kakor se domneva, pri manevrih uporabljeno vojaštvo, na mejo, bo prišlo do resnih dogodkov.«

Dunaj, 24. septembra. Objavljene reforme za Rumelijo od strani turške vlade so vzbudile tu zadoščevanje, ker utegnejo vplivati pomirljivo.

Petrograd, 24. septembra. Kralj Nikolaj črnogorski je baje izjavil nekemu ruskemu korespondentu: »Šele pred par dnevi sem dal dokaz, da bolj uvažujem interese velike Rusije, kakor one male Črne gore (?). Rusija je izrazila željo, da naj Črna gora ne prekorači turške meje, in vtaknil sem že napol potegnjeni meč zopet v nožnico. Mi vemo, da ne smemo začeti vojne, dokler se Rusija ne čuti pripravljena. Če bi ne bil kralj, bi bil morda kot eden prvih zagrabil za puško, tako pa moram poslušati svojo pamet.«

Berolin, 24. septembra. Nemški listi poročajo iz Carigrada, da prihajajo vsak dan vznemirljive vesti od srbske, črnogorske in bolgarske meje, kjer se vrše vedno spopadi s turškimi vojaki.

Cetinje, 24. septembra. Črnogorska vlada je prepovedala izvoz govedi, konjev in krme.

Carigrad, 24. septembra. Iz Kosova poročajo, da je Dimitrij Petrovič v Zakuliči zažgal neko hišo, v kateri so bile bombe. Bombe so se razletele in ubile mnogo oseb. Petroviča so aretirali.

Zaplenjeno orožje.

Carigrad, 24. septembra. Srbsko orožje, ki je bilo v Skoplju zaplenjeno, polni 20 vagonov ter je baje turška vlada izjavila, da ne bo prepustila prevoza na Srbsko.

Samos.

Atene, 24. septembra. Glasom avtentičnih poročil je prispel Sophulis samo z 18 tovariši na Samos. Z vseh krajev se zbirajo oboroženi domaćini na polju Marathon-Campos, da napadejo turško vojaštvo. Sedaj je zbral Sophulis okrog sebe že nad 200 mož.

Pariz, 24. septembra. Turkom se je baje posrečilo izkrcati en bataljon iz Smirne na Samosu. V Atenah kroži vest, da hočejo Turki, kakor hitro bi se začel boj, v Vašiju prijeti več prebivalcev ter jih odpeljati v Malo Azijo.

Smrt poslanika.

Berolin, 24. septembra. Nemški veleposlanik v Londonu, baron Marschall je na letovišču v Weidenweillerju umrl.

Železničarska stavka.

Saragosa, 24. septembra. Danes so tu proklamirali železničarji splošno stavko, ki se je tudi že pričela.

Hmelj.

Norimberk, 24. septembra. 1300 do 1200 — trgovina in cene neizpremenjene.

Književnost.

Nova učna knjiga. Ministrstvo za uk in bogočastje je z odlokom z dne 1. t. m. št. 41.317 odobrilo knjigo: Košan, Latinska čitanka za IV. (in V.) razred gimn. Cena 3 K 40 v. Založil L. Schwentner v Ljubljani.

— G. M. Bajuk kot kritik. V »Slovincu« z dne 28., 30. avgusta in 3. septembra 1912 nastopa gosp. M. Bajuk zopet kot sodnik samega sebe. Menda, da doda naši glasbeni, že l. 1910 »široko razpleteni literaturi«, (1) — Bajukova iskrica v »Slovincu« 2. decembra 1910 — tudi nekaj posebnosti. Ker je nastopil s to razpravo pot, ki je bila našim znanstvenikom malone neznana, se pač spodobi, da to novost primerno uvažujemo. Če bi molčal na Bajukove lične digresije, bi nemara zopet kdo vpil, kakož na mene: »Kako ga je izdelal! Kar sapa mu je zaprlo!« No, sapa mi je res zaprta ta Bajukov članek! Toda ne razburjajte se, g. Bajuk! Ne bom se skušal meriti z Vami v dostojnosti, okusnosti in objektivnosti, katerih lastnosti ne najdete v meni. Tudi se ne bom kosal z Vami v smešnosti, s katero se je po Vašem, seve mero-dajnem mnenju, pobratil dr. Ilesič. Tudi resnica mi bo deveta briga; ne bom se pehal za njo s toliko natančnostjo, kakor Vi. Evo, prepričajte se sami! Iz moje ocene ste spoznali,

da še nisem praktično poučeval pev-ske in glasbene teorije na nižjih stop-njah? Ta trditev je bila pred 14. leti resnična. Moja navada ni, razlagati, česar ne razumem. 2. Brali ste »že pred časom v »Času« nekje«, da sta mi Hubadova in Devova zbirka vzor? Vzemite si toliko časa in po-glejte v »Času« str. 24. »Harmonično vsebino so izpreminjali najbolj Hu-bad, O. Dev, včasih tudi Fr. Gerbič. Boljše v tem oziru so nekatere pe-smi v Bajukovi pesmarici. Na to, ka-ko poje narod začetka, kakor pravi-te sami, Vi pa že zidate podlago za umerjeno domačo glasbo! Kljub te-mu prepričanju nimam njegovih zvezkov vezanih v zlato, no, ker zlato zame ni najvišje dobro. 3. Pi-šete: »Mimogrede omenjam, da g. ocenjevalci (= jaz) mojih zbirk ne pozna, izvzemši »Odmeve«. To pa zato, ker je bila o teh ocena dr. Kre-kova dokaj negativna.« G. Bajuk, ali se zavedate, kaj mi očitate zlasti z zadnjim stavkom? In še očitate ko-mu nedostojnost in smešnost! — Res nisem prejel koncertov, kakor Vi, pri katerih bi bilo na vrsti n. pr. kakih 6 Bajukovih in par solov. Ne Vam, ampak drugim cenj. bralcem pa naj povem, da sem učil Bajukove v Gradcu že najmanj pred 5 leti. In v Kranju je bil koncert samih narod-nih l. 1910, kakih 14 pesmi, med temi tudi ena Bajukova. Končno sem že l. 1910. raztelesil »v Času nekje« vse Bajukove pesmi dveh zbirk! Torej njegovih zbirk res ne poznam! — Odmeve pa poznam samo za to, ker jih je Krek zdelal? Ta Vaša trditev gotovo ni prav nič smešna! Kreko-va kritika je izšla v »N. A.« l. 1911 v majevi številki, jaz sem pa pisal z ozirom na »Odmeve« v »Času nekje« l. 1910.: »Varovati se je pa potvar narodnih napevov, kakor so obešanje še enega repa na napev, bodisi po-tom pulnih varijacij in solov...« To je seveda jasan dokaz, da me je šele Krekova kritika seznanila z »Odme-ve«, jasan dokaz, da te zbirke še vi-del nisem. Kaj ne? Nadalje pišete: »Toda kritika (Krekova) se je tikala nove misli — vpletanja samospetva, ne pa harmonizacije in zbirke kot take...« Izvestno je g. ocenjevalci (=jaz) kritiko le skokoma prečital. Ta Vaša »ilustracija« je canis a non canendo, ker se Vaših harmonizacij v »Slovincu« sploh dotaknil nisem, dasi bi bilo to za razdiralno nihiliste kaj hvaležno polje. Preberite to-le mesto Krekove kritike vsaj tako »skokoma«, kakor sem jo jaz: »Če sedaj vprašamo, kako je rešil Bajuk svojo nalogo v harmonskem oziru, moramo spet reči, da slabo...« Ka-kofonije v vokalnem stavku, kakršne se nam ponujajo tu, mejijo ob mejo absolutno prepovedanega. Stavke je tako napolnjen s hudimi grehi zoper blagoslavje zborovskega stavka, da ne moremo in nočemo čitatelja utru-diti z navajanjem posameznih hib...« Tako stoji v mojih »N. A.« Zopet dokaz, da Vam je resnica in natanč-nost nad vse! Jaz sem bral površno, Krek molči o Vaših harmonizacijah! Ali se tudi »N. A.« tiskajo v dveh re-dakcijah? 4. Glavni vir moje raz-prave v »Času« je bil Dolžanov ro-kopis, mi nekako očitate. Prvič to zopet ni res, ker je 77 (Dolžanovih zapisov) komaj slaba tretjina od 280 (vseh preiskanih slovenskih narod-nih), komaj slaba šestina od 514; to-liko slovenskih napevov je bilo namreč vir te razprave. Drugič bi pa bilo res dobro, če bi vsi nabiratelji zapisovali napeve tako natančno, kakor Dolžan. Dvomite nadalje o večji vrednosti Dolžanovih zapisov od Vaših, ker so še nenatisnjeni; sta-lišče naših kmetov pred 50 leti, češ, je prav, ko je pa v bukvicah dru-kano! Prav po nepotrebnem žalite mojega prijatelja Dolžana. Tudi nje-gove pesmi je namreč sprejela »Gl. Matica«, ne samo Vaših. Hočete mu nemara očitati to, da ni zbiral slo-venskih narodnih po Dunaju? Ali to, da ve za vsak napev, pri kom je bil v gostih, ko ga je vlovil Dolžan, do-čim imate Vi splošno samo pesmi »iz Kranjske«, »iz Stajerske« itd.? Ob vsaki priliki se zadirate v moje razpravo v »Času«, katero poznate kaj natančno, kakor sem Vam zgoraj dokazal. Smatral sem Vas za spo-sobnejšega od sebe; in vse sposob-nejše sem klical na delo, da prideme do pozitivnih rezultatov. Odzvali ste se vabilu šele po dveh letih in sice: niti s popravki, niti z drugimi resul-tati in dokazi, ampak z zabavljanjem Gospodine, s takim znanstvenim de-lom ne pridemo naprej! Nastopite ko razdiralec mojega dela, koristili bo-dete stvari! Kar bodete v resnic razdriči, to je bilo slabo in se mor-zavreči. Dokažite n. pr., da je moj trditev o eksistenci tritaktnih skupi-

napačna! Saj ste z vehemenco negirali svoj čas take skupine; če sem pa bil tako prost, da sem jih našel kljub Vašemu anathema kar 50, celo v Vaših lastnih zbirkah 4, je to za me seve nedostojno. 5. Jaz samo razdiram! Dobro delo se ne da razdreti, slabo se mora razdreti, da se ustvari podlaga za boljše delo. Kdor uči, naj uči dobro; kdor pa raziskuje, bo hvaležen onemu, ki mu podre napačne hipoteze; komur pa ni niti prvo, niti drugo pri srcu, naj živi v svoji Indiji Komandiji brez dela in truda! Same, da se Kreku ne bo godila krivica, izjavljam, da besed »Proč roko« nisem posodil Jaz Kreku, kakor trdite, ampak Krek meni. Vam je naša glasbena literatura res že preširoko razpletena! Po vsem tem se pač ne bode nihče čudil Vašemu vskliku: »Želimo, da izreče še kdo (razun Vas, ne?) svoje objektivne pripombe.« Upam, g. Bajuk, da sem bil miren in dostojen, bolj kakor Vaša znanstvenost zasluži, da Vas nisem osebno žalil, kakor Vi mene, dr. Ilesiča in Dolžana. Preberite še enkrat »skokoma« to svojo »oceno« in vi re, po katerih udrihate z loparjem in sami mi bodejte pritrtili, da avtor takih člankov nima pravice klicati komurkoli »Proč roko!« — D. Beranič.

Današnji list obsega 6 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Zahvala.

Dne 1. septembra t. l. je priredilo mladinsko izobraževalno društvo »Bratstvo« v Ljubljani o priliki slavlja petletnice »Narodne delavske organizacije« v Trstu poseben vlak iz Ljubljane v Trst in nazaj. Ta izlet je imel zelo velik moralen uspeh in zahvaljujemo se iskreno vsem, ki so k temu pripomogli: slov. časopisju, zlasti »Slov. Narodu«, »Dnevu« in »Edinosti«; darovalcem prispevkov, da so se mogli nekateri vajenci brezplačno udeležiti izleta (o tem se priobči poseben izkaz); zahvaljujemo se nadalje vsem udeležnikom izleta, ki se niso ustrašili italijanskih groženj in italijanske gonje, pa tudi ne slabega vremena. Zlasti pa se iskreno zahvaljujemo zavednim Tržačanom za navdušene pozdrave na kolodvoru in v »Narodnem domu«, kakor tudi za bratsko ljubav in naklonjenost, ki so jo ljubljanskim izletnikom v toliki meri izkazovali. — Zahvaljujemo se pa tudi vsem izletnikom za njih vzorno obnašanje in disciplino v Trstu, da se niso dali zapeljati z izzivanji Italijanov ter tako s svojim resnim in dostojnim nastopom pokazali, da stoji slovenski delavec in slovenska mladina kulturno visoko nad italijanskimi kričarji in izzivači. S tem ste slovenski in posebej še narodno delavski stvari največ koristili in najboljja bodočnost bo pokazala, da je bil 1. september mejnik v razvoju in napredovanju organizacije narodnega slovenskega

delavstva in z njim slovenske mladine. Vsem, ki so k temu kakorkoli pripomogli izrekamo iskreno zahvalo ter kličemo: Naprej po začrtani poti dela organizacije in izobrazbe za slovensko mladino in delavstvo.

Odbor narodno - soc. izobraževalnega društva »Bratstvo« v Ljubljani.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 300-2 Srečni zračni tlak 736 mm

sept.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
23.	2. pop.	739.6	12.3	sr. jug.	sk. oblak.
	9. zv.	740.0	8.8	sl. svzh.	oblakno.
24.	7. zj.	738.0	7.2	brezveter	del. jasno

Srednja večerajšnja temperatura 9.5°, norm. 13.8° Padavina v 24 urah 1.2 mm.

= Dobiva se povsod. =

Kavarna Central.
Danes in vsak dan
vso noč

KONCERT

nanovo, došlega 3228
dunajskega damskega elit. orkestra.

Z veseloštvom Stefan Miholič kavarnar.

»Slovenska Filharmonija« v Ljubljani
razpisnje 3476

mesto upravitelja

Nastop takoj. Pismene prošnje je vložiti pri odboru, (pisarna v Vegovi ulici št. 5. v hiši Glasbene Matice)

PROTI LUSKINAM IN
IZPADANJU LAS
RABITE
CANADOLINE
CLERMONT & E. POULT, GENEVE
Drogerija »ADRIJA«, Ljubljana,
Selenburgova 5

Gospodična

3467

kontoaristinja, popolnoma zmožna v govoru in pisavi italijanskega in slovenskega jezika; in perfektno nemškega in hrvaškega ::

Želi premeniti mesto
v komtoar ali temu odgovarjajoče. Ponudbe pod »J. 472«, Ajdovščina pošto ležeče.

Čevljarskega pomočnika

v boljše in trajno delo 3472

sprejme takoj

Iv. Šober, čevljar v Šketji Loki.

Zahvala.

Za vse sožalje in dokaze odkritega sočutja o priliki bridke izgube nepozabne soproge, iskrenoljubljene mamice, tete in sestre, gospe

Neže Javornik

izrekamo globoko ginjeni vsem prijateljem in znancem najtoplejšo zahvalo.

Posebno se zahvaljujemo g. dr. Rusu za njegovo požrtvovalnost, častiti duhovščini, vsem darovateljem krasnih vencev, dalje gg. narednikom domobranskega pešpolka ter vsem, ki so spremili pokojnico k večnemu počitku. Sv. maša zadušnica se bode darovala v sredo ob 10 uri dopoldne v župni cerkvi sv. Petra.

Globoko žalujoča rodbina.

Neža Merzelj naznanja v svojem in v imenu svojih hčera **Ivanke, Marije, Angele in Franciše** pretržno vest, da je po dolgem trpljenju danes ob 1. uri ponoči umrl previden s sv. zakranti naš ljubljani in dobri soprog, oziroma oče, gospod

Ivan Merzelj
posestnik in gostilničar.

Zemeljski ostanki dragega pokojnika se bodo v sredo, dne 25. septembra ob 4. uri popoldne v hiši žalosti, Stara pot št. 7, slovesno blagoslovili, nato pa na pokopališču pri Sv. Križu položili k večnemu počitku.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v župni cerkvi Sv. Petra v Ljubljani. 3473

V Ljubljani, dne 24. sept. 1912.

Prvi hrvaški pogrebni zavod Fr. Dohert.

Čvrsta dama
vdova brez otrok, 28 let, lepe znanjosti, brezmadežni značaj, vredna temperameta, dobrovoljna, 600.000 Rk gotovine, ki se zopet rada srečno omožila. Primerne diskretne ponudbe pod diskretno, anonimno se ne sprejme. 3471

Popotni uradnik

za Kranjsko

proti stalni plači, proviziji, dijetam in :: pravici za preskrbo za starost ::

se išče

Ponudbe mlajših (tudi začetnikov) z natančnim popisom življenja in navedbo referenc na »Janus« Gracoe, Janushof. 3474

Ekzotične ptice
dobavlja Josip Mahorsich
zoologična veletrgovina v Trstu.
Cenovniki gratis in franko.
Da pride žival živa se jamči.

Dve ali 3 elegantne sobe

nemebljovane, brez kuhinje, prikladne za pisarno, v sredini mesta,

se takoj oddajo.

Kje, pove upravnistvo Slov. Naroda. 3414

Izjava.

Podpisani Stefan Grubar, vpokojeni železniški sprevodnik v Ljubljani, obžalujem in preključujem žalitve, s katerimi sem žalil g. Jakob Nanuta, sprevodnika iz Ljubljane. Zahvaljujem se mu, da mi je žalitve odpustil in me ni dal sodno kaznovati. V Ljubljani, 24. septembra 1912.

3477 Stefan Grubar.

Kupujte in zahtevajte edino le

CIRIL in METODOV ČAJ

je najboljši. 47

Glavna zaloga pri Prvi slov. zalogi čaja in ruma na debelo v Ljubljani, Rožna ulica šte. 41.

Aviso!

Aviso!

Italijanska kuhinja v gostilni pri Maliču

Morske ribe. — Dobro istrijsko vino.

Jutri v torek, koncert na gosli s spremljevanjem klavirja, gosp. prof. Jakoba vitez Taboga.

Začetek ob 8. uri. 3480 Vstopnina 40 vin.

Dobro je, se od časa do časa spominjati, da od vseh ukrenitev, ki jih mora podvzeti moderni človek, da si ohrani svoje telo zdravo, je **pravilno** negovanje zob skoro najvažnejše. Pomislite — in novejšje preiskave so to zopet dokazale, — da stanje zob na splošno naše zdravje vpliva mnogo bolj, kakor bi marsikdo mislil. — Za pravilno pa moremo smatrati samo ono negovanje zob, ako zobe kvareče snovi, zbujačji gnitja in kisanja, ki se **vsak dan** nanovo tvorijo, tudi **vsak dan** stori neškodljive. V to pa je kakor prizna vsakdo, ako le nekoliko pomisli, treba odrediti, da se take snovi odstranijo ali vsaj prepreči njih škodljivo učinkovanje. Za mehanično odstranjenje na zobeh se direktno držeče nesnage do neke meje služi zobna ščetka, ali samo do neke stopnje; ker ščetka deluje samo po površini, škodljive kali se pa povsod nastanijo v sluznični koži v ustih, v kotih in gubah, kamor ne more ščetka, moramo poleg zobne ščetke rabiti tudi Odol, ki pride tudi v najbolj skrite dele ust in uniči ter odstrani vse škodljive snovi. — Kar Odol posebno odlikuje pred vsemi drugimi čistili za usta, je njegova čudovita, posebna lastnost, da usta po izplaknjenju prevleče z mikroskopsko tenko pa gosto antiseptično plastjo, ki učinkuje še celo ure potem,

ko smo si izplaknili usta. Ta trajni učinek, ki ga nima noben drugi izdelek, je tisto, kar človeku, ki Odol rabi **vsak dan**, daje zagotovilo, da ima usta zanealjšivo zavarovana proti pozročevalcem gnitja in kislinskim snovem, ki razdevajo zobe.

trgovski pomočnik

mešane stroke obeh deželnih jezikov zmožen
želi s 15. oktobrom premeniti službo,
v svrhu nadaljne izobrazbe — Naslov pove
upravnništvo »Slovenskega Naroda«.

Ženitna ponudba

Mlad, izobražen gospod trgovskega stanu, se želi v svrhu samostojnosti seznaniti z gospodino ki bi imela veselje do trgovine ter nekoliko premoženja vsaj K 10000. Starost 20—30 let mirnega značaja ter dobrega srca. Z dežele imajo prednost. — Poročitev prej ko mogoče.

Tozadevne ponudbe naj se blagovoli poslati pod šifro »lepa bodočnost« na upravnništvo »Slov. Naroda«.

3456

Ob pričetku šol

priporoča trdka 3297

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

svojo bogato zalogo vsakovrstnih zgotavljenih oblek za dečke in deklice.

Notarski kandidat

z večletno prakso
se išče za notarijat v Ilirski Bistrici.
Ponudbe z zahtevo plače. 3176

Gostilna

(vojaška kantina)

z dvema velikima prostoroma, še davka prosta. Gostilniški in zelenjadni vrt, zraven polje, vinograd in ledenica, svinjaki, na vojašničnem dvorišču nova lesena baraka. — Kapitala je treba K 30.000. Gostilna je v najboljšem teku in se **proda** samo iz rodovinskih razmer. 3397

Več pove **Karl Rayer v Mariboru.**

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

FR. KAPUS

Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 11, Kolizej.

Solidno blago, posrežba točna!

3408

Cene nizke!

Nizozemska zavarovalna družba za življenje

•• Ravnateljstvo: Dunaj I., Aspernplatz I ••

se priporoča za sklepanje zavarovanj za življenje, rente, doto, za zavarovanja za čas vojaške službe po najugodnejših pogojih ter najnižjih premijah.

Zavarovana glavica koncem leta 1910 okoli 375 milijonov. — Rezerve koncem leta 1910 okoli 112 milijonov

Gener. zastopstvo za Stajersko in Kranjsko v Gradcu I., Schmiedgasse 40, kjer strogo reelni, delavni sodružniki vsak čas dobe dobre službe.

Nadzornik za Kranjsko:

611

== Ljubljana, Hrvatski trg št. 4. ==

Ravnokar došla velika izbira oblek za šolsko mladino, za deklice in dečke.

Najnovejše obleke, površniki in raglani za gospode. Najmodernejša in najnovejša damska konfekcija, kakor paletoji, raglani, kostumi, jopice, krila in bluze po priznani najnižjih cenah priporoča

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatovič, Mestni trg št. 5.

Na zahtevo pošljem blago rade volje brez povzetja.

Šola je tu!

3283

Predno si nakupite šolske in uradne potrebščine, oglejte si mojo **veliko zalogo**, kjer boste nele solidno ampak tudi **najceneje** postreženi.

Trgovina šolskih in uradnih potrebščin

IV. Bonač
nasproti glavne pošte.

Kovačnica se odda v Krškem 107

V kovačnici je nekaj orodja, ki se tudi lahko prevzame, eventualno se orodje tudi proda. Več pove 3395

Franc Lopič v Kranju šte. 183.

Krepkega dečka

iz poštene hiše s primerno šolsko izobrazbo, ter pridnega

trgovskega pomočnika

sprejme večja eksportna firma na Dolenjskem.

Oni, ki razumejo nekaj nemški in imajo prakso v mešani stroki imajo prednost

Ponudbe pod „344 poste restante, Karmel“.

3465

Uradniško hranilno društvo v Gradcu

P. Z. Z. O. Z.

Osební kredit

uradnikom, profesorjem, učiteljem, upokojevcem itd. ob najugodnejših pogojih. — Predstroškovni. — Več v prospektih.

Hranilne vloge.

Od vsakogar z dnevnim obrestenjem po 4 1/2 %
Ob 60 dnevni odpovedi za zneske nad K 1000 po 5 %
in 90 „ „ „ „ 2000 „ 5 1/2 %
Obrest se polletno prištejejo glavici. — Rentnega davka ni plačati.
Stanje vlog: K 4.500.000
Jamstvo deležev: K 5.600.000

Pojasnila daje:

Josip Kosem, Ljubljana. Krakovski nasip 22, ob ponedeljskih sredah in petkih od pol 3. do pol 4. popoldne

Trgovsko obrtna zadruga v Gorici

reg. zadruga z neomejenim jamstvom v likvidaciji

ponuja v nakup te-le svoje nepremičnine:

Enonadstropno hišo

v ulici sv. Ivana št. 7 v Gorici, ki je zelo prikladna za mesarsko obrt.

Enonadstropno hišo z vrtom

v ulici Capitan Vandola št. 6 v Gorici, prikladna kot stanovanje za boljšo družino. 3435

Enonadstropno hišo

v Velikem Dolu na Krasu, ki je prirejena za prodajalno. Ker ni v tem kraju prodajalne z jestvinami, se priporoča v nakup ta hiša zlasti mladim trgovcem, ki se hočejo z manjšim kapitalom osamosvojiti.

Ponudbe sprejema likvidacijski odbor v Trgovskem Domu.

Posojila

po vseh kombinacijah na poljubno število let. Istotako plačanje starih dolgov in **zjedinjenje** v novo posojilo pod mnogo ugodnejšimi pogoji. Diskretno in kulantno posredovanje. — Dopisi na **kreditno pisarno, Elizabetna cesta 4.** — Prošnje samo **pismeno.** — (Za frankature naj se priloži znak za 30 vin.)

Moderna damska konfekcija

kakor plašči, kostumi, hišne halje, urhnja krila v krasni izbiri po zelo solidnih cenah

v modni in športni trgovini

P. Magdič, Ljubljana

== nasproti glavne pošte. ==

Šolske knjige

za ljudske in srednje šole, učiteljske in licej, za obrtne in strokovne šole

ima v najnovejših izdajah v zalogi

„Narodna knjigarna“

v Ljubljani, v Prešernovi ulici šte. 7.

Spretnega stenografa

obenem strojenisca s pisarniško prakso sprejme takoj **dr. Karl Triller**, odvetnik v Ljubljani. 3412

Sprejema zavarovanja človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje za doživetje in smrt z manjšajočimi se 101 vplačili.

„SLAVIJA“

•• •• vzajemne zavarovalna banka v Pragi. •• ••

Rezervni fond K 53.758.265-24. — Izplačane odškodnine in kapitalije K 115.390.003-61.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovensko-narodno upravo.

Vsa poiznanja daje: cigar pisarne so v lastni bančni hiši Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici šte. 12.

Zavaruje poslopja in premočnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantneje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatno podporo v narodne in občnkoristne namene.